

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr.71 - 72 (6230 - 6231)

13.08.1991

Cena:30 kap. (abonentiem 22 kap.).

Tūkstoši siržu gūst garīgo veldzi

Septiņpadsmit darba gados šajā svētajā vietā, kuras slava pazīstama tālu aiz Latvijas robežām, esmu redzējis, ar kādu sirsnību, uzticību mūsu tauta griežas pie savas aizstāves - Visusvētākās Jaunavas Marijas, Dieva Mātes, mūsu novada Karalienes. Bet sevišķi savilpojoši ir 15.augusta svētki - Viņas uzņemšanas Debesis dienā, kad tūkstoši un tūkstoši dedzīgu, Dievu mīlošu un ticīgu siržu te gūst garīgo veldzējumu, aiziet un aizbrauc no svētnīcas aplaimoti, kļuvuši gaišāki domās un stiprāki garā.

Pēc vēstures liecībām Aglona svētceļotāju pulcina jau gandrīz četrus gadu simteņus, kopš tiem laikiem 17. gadsimtā, kad tie ieradās baltie dominikāņu tēvi un uzcēla pirmo svētnīcu. Ir zināms, ka arī pirms šiem šeit starp Ciriņa un Egles ezeriem mežainā pakalnītē bijusi seno latgaļu kulta vieta, kur tie pielūguši savus pagāniskos dievus, nesuši tiem ziedojumus, upurējuši. Kāds nostāsts vēsta, ka te kādai gantei parādījusies Dieva Māte ar mazo Jēzus bērniņu uz rokas, un tajā vietā, kur bijis brīnumainais redzējums, dominikāņu tēvi uzcēla baznīcu.

Taču mēs pieturamies citai versijai, tā atspoguļota arī šajā anotācijā pie bazilikas durvīm apmeklētāju zināšanai. Un proti, 1698. gada 15.augusta vakarā kalponītei Annai, ko visi sauca par Anitu, vakara lūgšanas laikā kapu kalnā parādījās Dievmāte ar Jēzus bērnu uz rokas, gandrīz tajā pašā laikā tēvs Remīgijs Masakovskis redzējis baltu baznīcu ar augstiem torniem, kādu tad arī uzcēluši pirmās koka baznīcas vietā. Anita vēlāk bija pirmā skolotāja klostera skolā, viņas piši atdusas zem bazilikas velvēm, bet tēvs R.Masakovskis labi prata latviešu valodu, viņam un vienpadsmit citiem brāļiem leva un Dadzibogs Šostovičis 1700. gada 25.maijā novēlēja Viškovas muižu ar vārdiem: „Visu, ko Dievs man ir devis, es atdošu latviešiem par labu”. Ši dāvinājuma dokumentu parakstīja ordeņa ģenerālis Antons Kločs un Livonijas bīskaps Nikolajs Poplavskis.

Par mūsu bazilikas galveno svētbildi - Aglonas Dievmāti. Tā nākusi no Bizantijas, ķeizars Manuels II (1350.-1425.) dāvinājis Lietuvas lielkņazam Vitautam Dīžajam (1350.-1430.), kurš, būdams karavadonis, ilgi vadījis līdzī, bet pēc kara nodevis Trāķu baznīcai. 17. gadsimta beigās pagatavota kopija. Domājams, ka tā palikusi Trāķos, bet oriģināls, poļu karavīru pavadībā, svinīgi pārvests uz Aglonu.

Koka baznīca nodegta 1766. gadā, bet svētbilde brīnumainā kārtā izglābās. 1768. gadā sāka celt jauno Aglonas baznīcu, pabeidza pēc divpadsmit gadiem, celtniecību lielā mērā atbalstīja Krievijas cariene Katrīna II, un 1800. gadā to konsekreja Moģiļevas palīgbīskaps Jānis Benislavskis. Celta baroka stilā itāļu gaumē, akustikas ziņā ir otrajā vietā pēc Rīgas Doma. Ērģeles pārbūvētas un vairākkārt uzlabotas. Dominikāņi uzbūvējuši arī lielu daļu apkaimes baznīcu - Preiļos, Viškos, Vārkavā, Varakļānos, Rušonā, ierīkojuši daudzās skolas. Pie sēravota pastāvēja dziednīca, bet 1836. gadā ūdeņi sajaucās ar citu avotu ūdeņiem un zaudēja savas īpašības.

Daudz likstu pārdzīvojis klosteris. 1840. gadā tas kļuva par garīdznieku politisko cietumu, pēc četrdesmit gadiem tika slēgts,

1915. gadā te bija apmeties 5.armijas 26.inženieru bataljona štābs, kas sastāvēja no Pēterpils intelligences, 1916. gadā tika ierīkota Viskrievijas pilsētu savienības slimnīca, kur par ārstiem un māsīņām

Par autoru

Aglonas dekāns Pēteris Onckulis dzimis 1919.gadā 4.jūlijā Vārkavas pagastā, 1942.gadā pabeidzis ekonomisko tehnikumu, vēlāk arī skolotāju kursus, divus gadus nostrādājis par skolotāju un tad uzsācis teoloģijas studijas. 1948.gadā viņu iesvētīja par diakonu, bet tā pašā gada 12.maijā Rīgas katoļu garīgajā seminārā arestēja un nosūtīja uz Maskavu, kur bēdīgi slavenā *troika* piesprieda desmit gadus spaidu darbu un nosūtīja uz Karagandas konclāģeri. Par labu darbu un uzvedību 1956.gadā P.Onckulum atļāva četrdesmit dienas pabūt dzimtenē. Bīskaps P.Strods pasteidzās viņu iesvētīt par priesteri, bet metropolīts A.Springovičs iecelt par ticīgo aprūpētāju Sibīrijā.

Latvijā P.Onckulis atgriezās 1957.gadā, apkalpoja Kalupes, Dukstīgala, Zonas un Kaunatas draudzes, 1967.gadā atkal ieradās Kalupē, bet no 1974.gada ir Aglonas dekāns.

strādāja lietuviešu jaunatne. Pēc otra pasaules kara te darbojās Nabadzīgā Bērna Jēzus kongregācijas mūķenes. 1960. gadā klosteris vēleiz slēgts.

1920. gada 3.oktobrī tika atklāts Garīgais seminārs, kurš darbojās līdz 1927. gadam, četrus gadus (1920.-1924.) Aglona bija Rīgas arhidiecēzes katedrāle, tagad - prokatedrāle, 1920. gadā te iesvētīts atjaunotās Rīgas diecēzes pirmais Latvijas bīskaps A.Springovičs. Vēl jāpiemin klostera bibliotēka. 1770. gadā tajā bija 177 sējumi latīņu un poļu valodās, bet 1940. gadā bija jau 4935 grāmatas, no tām 82 sarakstītas ar roku, vairāki tistokļi. Drīz pēc tam šī vērtīgā bibliotēka pazudusi, izvazāta.

Dažādi likteņa pavērsieni piemēklējuši Aglonu, bet mūsu baznīca pastāvīgi piesaistījusi svētceļotāju uzmanību. Ir bijuši divējādi svētceļojumi - individuālie un organizētie. Organizētos izsludināja iepriekš, tālāko draudžu dievticīgie salasījās savās svētnīcās, sakārtojās gājienam, kolonnas priekšgalā nesa krustu, baznīcas karogus, aiz tiem gāja priesteris un ļaudis, dziedāja dziesmas un skaļi skaitīja rožukroni. Apdzīvotās vietās ceļniekus padzirdīja, deva ko ēdamu, ceļā viņiem pievienojās citi, pie baznīcām viņus sagaidīja vietējais prāvests un draudzes locekļi, kopā noturēja lūgšanu un otrā rītā pēc svētās misēs devās tālāk kopā ar šīs draudzes svētceļniekiem. Ar tādu pat cieņu tika pavadīti un sagaidīti pareizticīgo un vecticībnieku svētceļotāji.

Aglonas baznīcas torni bija novērotājs, tiklīdz tālumā parādījās svētceļotāji, sāka skanēt lielais zvans. Pie durvīm atnācējus sagaidīja prāvests un baznīcas krusts, tas un svētceļotāju krusts noliecās viens pret otru sveicienam, tāpat arī karogi, tad ar dziesmu „Jaunova svāta, Aglyunas bazneica” pēc prāvesta īsa apsveikuma visi sanāca baznīcā. Nakti svētceļotāji parasti pavadīja

lūgšanās, daži atpūtās apkaimes sādžās, arī lielajā ģimnāzijas ēkā, ko pēc Blokenberga projekta uzcēla dekāns Aloizs Broks. Visu nakti priesteri pieņēma grēksūdzes.

Agrākajos laikos uz 15.augustu sabrauca pa simtam priesteru, svētceļotāju skaits reizēm pārsniedza 100 000. Tagad, kad atcelti visi ierobežojumi, viņu pulks atkal aug augumā.

Svētceļojumu mērķis ir apliecināt savu mīlestību uz Māras zemes Karalieni, attīrīt un atsvaidzināt savu dvēseli, izpildīt kādu svētosolījumu, izlūgt žēlastību, Dieva palīgu kādā visas tautas kopīgajā nelaimē. Lielā tautas saplūšana Aglonā ir gan ticības stiprinātāja, gan tautu vienjošs spēks, dažādu novadu tuvināšanās līdzeklis savas ticības un tautības aizsargāšanai.

Šogad Aglona atzīmē kādu slaveno jubileju - 1931. gada 15.augustā te notika pirmie Latvijas Katoļu Jaunatnes Biedrības dziesmu svētki, par virsdiriģentiem tajos bija P.Sarkanis un O.Rupainis, piedalījās divi tūkstoši dziedātāju no 37 biedrības nodaļām. Zīmīgs bija arī 15.augusts pēc desmit gadiem - 1941., kad Dievmātes Debesis uzņemšanas svētki ilga trīs dienas. Šodien Aglonā atkal skan garīgās dziesmas, jo ir katoļu jaunatnes pirmo dziesmu svētku 60. gadu atceres svētki.

Sagaidot šī gada svētkus, bijām iecerējuši sakopt bazilikas apkaimi - atjaunot zālienu laukumā starp vārtiem un maģistrālo ceļu, uzbūvēt piebraucamos ceļus, bet pie vārtiem laukumus noklāt ar šķembām, uztaisīt apmales. Bet kā jau tas visur parasts - te nav darbaspēka, te materiālu un līdz svētkiem izdevās paveikt tikai daļu no iecerētā. Gribētos, lai daudzie bazilikas apmeklētāji svētku reizē pacenstos pasaudzēt nesen iesēto un sākušo kuplot zālienu, kura tīrais paklājs tik lieliski izceļ bazilikas baltos toņus.

Aglonas Dievmāte atkal sasaukusi savus bērnus ne tikai no Māras zemes malu malām, bet arī no citiem Latvijas novadiem, viņi pie tās nāk „ar stipru cerību”, kā vēsta dziesma, un neviļas. Vēstumieks A.Frīdrihs reģistrējis faktu, ka 1880. gadā Dieva Māte pasargājusi savu svētnīcu, kad daudzas privātmājas apkaimē liesmojušas drausmīgā ugunsgrēkā. Pēcāk Jaunava Marija pārdabiskā veidā izglābusi kādu Ciriņa ezerā sliktos zēnu. Zem Dievmātes gleznas ir daudzas piemiņas zīmes, kas vēsta, ka aklie kļuvuši redzīgi, kurlie sākuši dzirdēt, bet grūtirdīgie iepriecināti, kļuvuši laimīgi. Nav zināms, cik lielāku vai mazāku brīnumu noklusēs, jo ne jau katrs cilvēks tūdaļ tā vai citādi cenšas apliecināt savu pateicību.

Nāciet, izsūdziet Aglonas Dievmātei savas bēdas, lūdziet viņas padomu un palīdzību un jūs paši jutīsiet, ka esam saņēmuši savas aizgādnes žēlastību. Grūti atrast tādu no mūsu novada - Latgales literātiem, māksliniekiem vai vienkārši intelligentiem, kas Dievmātei nebūtu veltījuši sirsnīgus, kaismes pilnus vārdus. A.Ancāns saka: „Pārī Latgales ezeriem, kalniem Aglonas Dievmātes zeltkronis kaist”. Bet Jāņa Babre savas izjūtas ietērpusi saistītās vārmās: „Debesis uzņemtā, augustā sveiktā, Pulcini Aglonā latviešu tautu, Lūgt tevi jaunavu, Aglonas Māti, Lai tu uz debesīm ceļu mums rādi.”

Pēteris Onckulis, Aglonas dekāns

Ziņas

Piektdien J.Raiņa muzejā Jasmuižā tika atklāta izstāde „Tauta grib dzīvot”, kas veltīta šīgada jubilāriem. Atklāšanas sarīkojumā piedalījās redzami novada garīdzniecības un kultūras darbinieki, jo ievadpasākums bija veltīts J.Grišāna un S.Škutāna ieguldījumam Latgales gara dzīvē. Pasākumu kuplināja rajona skolotāju koris un jubiliāru tuvinieki.

Toties Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs vēl tikai strādā pie jaunas ekspozīcijas veidošanas. Tā būs veltīta izglītības attīstībai Latvijas brīvvalsts laikā. Par pamatu ņemta R.Tabinei Naizmērstulei veltītā izstāde, Putānu pamatskolas arhīvs un jauniegūtie materiāli.

Rajona kultūras iestāžu remontam šogad atvēlēti 30 tūkstoši rubļu. Vairāk nekā puse no tiem aizgāja pirms pāris gadiem aizsāktajam rajona kultūras nama atjaunošanas procesam, gandrīz puse - Preiļu pilsētas bērnu bibliotēkas remontdarbiem. Atlikušie divi tūkstoši Peļču bibliotēkai.

Rajona izpildkomitejas zālē piektdien pulcējās kopsaimniecību priekšsēdētāji un valsts saimniecību direktori, atbildīgi darbinieki, ražošanas apvienības *Latvijas lauktehnika* pārstāvji. Pie viņiem bija ieradies Daugavpils labības kombināta direktors P.Morozovs ar uzņēmuma speciālistiem, lai apspriestu ar labības saņādi saistītos uzdevumus. Latvijas Republikas Ministru Padome ar šī gada 1.augusta lēmumu ievērojami palielinājusi cenas visu veidu graudiem. Saņāksmē apspriesti arī citi aktuāli jautājumi: ražas novākšana, ziemāju sēja, bišķopības problēmas, apgāde ar rezerves daļām, metālulūžu nodošana.

Latvijas Zemnieku savienības Preiļu grupas saņāksmē apskatītas aktuālas zemnieku vajadzības, nolemts popularizēt labāko zemnieku saimniecību pieredzi, atbalstīta ideja par to, lai 23.augustā uguns kuri kvēlotu ne tikai ceļā Tallinna - Rīga - Viļņa, bet arī tīktu iedegti represēto zemnieku bijušajās māju vietās. LZS rajona konferenci nolemts sarīkot vienā no oktobra sestdienām.

Tas notika pirms nedēļas, bet lieta nav skaidra joprojām. Naktī uz 2.augustu Vārkavas pusē uzreiz aplaupīja trīs veikalus - „Upmala”, „Ezerciems” un „Rimicāni”. Oficiāli - rīcības personu uzmanības centrā bijusi nauda (kopā saņāgrabināts ap 3000 rubļu), nedaudz arī cukurs un cigaretes. Neoficiāli - zagļi veikalos tikuši pa durvīm, ar signalizāciju problēmu nav bijis (tās gluži vienkārši nebija vai nedarbojās). Iespējama saņāriba ar agrākajiem zagšanas pasākumiem Sīlukalnā. Preiļos izmeklēšanu vada V.Ragača, bet „Rimicānu” lietu var izmeklēt vienīgi Līvānos, izmeklētājs P.Kotovs, - „Novadniekam” zināja stāstīt Preiļu rajona izmeklēšanas nodaļas priekšnieks Ēvalds Vilcāns.

Cerīgu pārmaiņu laiks

Tādu dāvanu Aglonā nav sapņusi visā savā vēsturē - miljonu rubļu! Kaut gan tūdaļ gribas piebilst, ka pie tagadējām cenām... Bet nu lai, miljoni ir, un sāka tā tērēšana. Pagasta vecākais Viktors Jonāns teica, ka seši simti tūkstošu rubļu atvēlēti labiekārtošanai - maģistrālo ceļu, kas iet cauri ciematam, ielu un laukumu sakārtošanai, noklāšanai ar asfaltu, dažu māju fasāžu izskata uzlabošanai un tamlidzīgi. Paplašināta centrālā iela, kurai dots Somersetas nosaukums. Atlikušie četri simti tūkstošu novirzīti uz jaunu dzīvojamu māju celtniecību - tuvākajā laikā jāuzbūvē 24 un 36 dzīvokļu nami, vēlāk - vēl viens līdzīgs.

Miljona pirmās daļas tērēšana rit pilnā sparā. Jau daudzās svarīgās un prestižas ielas noklājusies melna asfalta kārtā, nojaukti grausti, sakoptas un top koptas galvenās ielas. Pamatdarbus veic lauksaimniecības skolu asociācijas, ko vada Nikolajs Leonovs, struktūrvienības. Sevīši intensīvs darbs izvērtās 15. augusta svētku priekšdienās, pagasta līdera kabinets atgādina šābu kaujas laikā - ar kādiem tik jautājumiem ik pēc brīža nenāk ļaudis! Paplašinot ielu, sarauts apgaismes kabelis - kā izlīdzināties pašlaik un kā pēc svētkiem atjaunot līniju, ugunsdrošības jaudis saskāpo rīcības plānu, ierodas skolas vadība...

Svētki, to gaidas, protams, patrināja Aglonas pārmaiņas, paplašināja to gultni, bija kā uzmlūzums plašajā straumē, kas sākusi skaloties pa ciematu. Tas mūsu rajonā ir īpaša statusā, kā jābūt Aglonā ir ne tikai Preiļu, bet visas Latgales un Latvijas lepnums. Skaidrs, ka par mums spriež tā un to, ko ļaudis redz un izbauda.

Ne tikai svētkos, bet arī darbdienās visiem atklātājās ciemata ielas ir daudz jaužu. Aglonā nenorobežojas no pasaules, nē, tā priecājas par katru ciemiņu. Tā aug un pārveidojas mūsu acu priekšā. Kā visam pagastam, tā ciematam ir savdabīga seja un savdabīgs raksturs. Viena no būtiskākajām iezīmēm - gādība par nākotni, par jaunās paaudzes izglītošanu. Ciematā darbojas vispārīgglītojošā vidusskola, top humanitārā ģimnāzija un netālu - Jaunaglonā ir spēcīga lauksaimniecības vidusskola.

Sarunu par izglītību aizsākām ar Viktoru Jonānu un turpinājām ar vidusskolas direktori Silviju Madelāni. Izrādās, ka, veidojot jauno humanitāro ģimnāziju, iecerēts likvidēt vidusskolu, atstājot deviņas klases. Taču gribas piekrist viedoklim, lai šis process ir dabisks. Ja būs lemts, ka vidusskola pārstāj eksistēt, lai, bet, ja apkaimes cilvēki, Rušonas un pašu Aglonas pagastu bērnu vecāki, savas atvases gribēs sūtīt uz vidusskolu, lai sūta. Tā celta pieciem simtiem skolēnu, ar kabinētu ieviešanu skaits samazinājās, bet šo mācību gadu sagaida ap trim simtiem. Jāņem vērā, ka atgriezies uz abiem pagastiem pieteikušās daudzas ģimenes no pilsētām, tajās ir bērni. Bet ģimnāzija lai veidojas patstāvīgi. Tā savā laikā tāu bija iecerēta ne vienam vai diviem pagastiem, bet visam mūsu novadam. Ja kāds no jaunajiem jūtas pieteikami spējīgs - laipni lūdzam mācīties.

Vidusskola šo mācību gadu iesāk ar vairākiem jaunievedumiem, no kuriem ievērtības cienīgi ir izvēles priekšmeti, tajos audzēkņi padziļināti gatavojas zināšanu apjomam, kas vajadzīgs iestājam augstskolās. Tikš celta pedagogo atbil-

dība par šiem priekšmetiem, nodibināta sadarbība ar attiecīgu specialitāšu pasniedzējiem augstākajās mācību iestādēs.

S. Madelāne piebilda: vidusskolas audzēkņu jaunais kontingents ir spējīgs - iestājpārbaudījumos uzrādītās zināšanas novērtētas ar augstāk par divdesmit balēm.

Otra nopietni risināma problēma Aglonā ir dzīvokļu celtniecība. Vispirms jāpabeidz atbrirot bijušā klostera telpas, tad dzīvojamā platība jāpiešķir nojaukamo un avārijas māju iemītniekiem, kā arī tiem, kas jau ilgāku laiku ir rindā. Jaunās mājas būvēs bijušās Livdānu sādžas teritorijā, kas ar 1989. gadu pievienota ciematam un kur jau apjaukamus apveidus ieguvusi pansionāti. Šajā vietā ciemats paplašinājies par 20 hektāriem, tas pastiepies garumā arī virzienā uz Rušonas pusi - līdz pagriezianam uz kempingu, iztaisnoti stūri un likumi citur. Pašlaik Aglonā izpletusies apmēram 11000 hektāru platībā.

Pērnad izveidota patstāvīga patērētāju biedrība, kuras teritorijā ir arī Rušonas pagasts (Aglonas pagastā 11 veikali, tajā skaitā ciematā - 8, bet Rušonas pagastā - 8). Valsts saimniecības paspārnē pagaidām mitinās policijas (milicijas) iecirknis - ieplānota atsevišķa nama būve, kur tam būs plašākas telpas (arī likumpārkāpēju izolācijai uz laiku), ir projekts jaunas ATS būvniecībai kompleksā ar pastu un krājaksi.

Par ļoti svarīgu iestādījumu pagastā uzskata komunālās saimniecības veidošanu, kura nodarbošies ar apkaimes sakopšanu un uzturēšanu kārtībā, varēs palīdzēt uzturēt dzīvojamu fondu, administratīvās un saimnieciskās ēkas,

ūdensvadu, kanalizāciju, siltuma un enerģētiskos tīklus, veikt sīkus remontus pēc iedzīvotāju pasūtījumiem un tamlidzīgi. Ir padomā daži kadri šai saimniecībai, vajadzīgi labi speciālisti.

Aglonas pagasta valde ir par to, lai tās rīcībā būtu arī zemnieku saimniecību servisa groži, plāno zivsaimniecības izveidošanu, kurai piederētu zivju kūpinātava un vara pār ezeriem, kas paliks pagasta īpašumā (pavisam to ir 23, dažus vēlas iegūt individuālie lietotāji), kur speciālas makšķerēšanas atļaujas izdos vienai reizei, sezonai vai gadam. Izveidotā savā mežniecība, kura gādā par mežu nogabalu faunas un floras saglabāšanu, kopšanu.

Ciematā izdarīta ielu nosaukumu pārskatīšana un koordinācija, piemēram, vairs nav Pogulankas upes, bet ir Tartaka, kas savieno Rušonas un Čirša ezerus, tek tālāk uz Višku - Špoģu ezeru grupu. Uz šīs upes ir dzimavas, kuras pagaidām pieder rajona sadzīves pakalpojumu kombinātam, divas elektrostacijas. Visas būves avārijas stāvokli, iekārtas izvazātas. Tās paredzēts atjaunot, izmantojot arī sponsoru palīdzību. Atjaunos pienotavu.

Darbīgi sponsori atradušies kempingam, ko no sadzīves pakalpojumu kombināta pārņem pagasts: ārzemju latvieši, novadnieki, kopā ar vietējiem spēkiem nolēmuši pārvērst starptautiskā atpūtas bāzē, kur spēkus krās gan aglonieši, gan iebraucēji.

Sperī soļi, lai saglabātu unikālo koka celtni, par kuras tapšanu jāpateicas ministriem N. Rancānam un kur bija pirmā Aglonas ģimnāzija - tur ierīkos muzeju, kurā būs pārstāvēta māksla, literatūra, novada vēsture. Šī ēka un līdzās esošā

divstāvu, kuru pārvērs par viesnīcu, būs vienīgās bazilikas laukuma malā, kuras paliek. Vēl jāizšķir liktenis ēkām bazilikas otrā malā, taču ar dzīvokļu fondu ciematā domā rīkoties saudzīgi - pagastā centrā vajadzīgs vismaz 61 jauns dzīvoklis.

Izdarīta bijušā sērūdeņraža avota ģeodēziskā pārbaude, iespējams, tiks izstrādāts projekts tā ūdeņu atdalīšanai no piejaukumiem un avots atgūts dzidriem cīskās īpašības. Pagasta valde palīdz attīstīties tautas daiļamatniecībai, sniegta palīdzība, lai uz zaļāka zara varētu tikt Ilmāra Selicka koktēlniecības darbnīca, lai veiksmīgāk varētu strādāt metālkalējis Vladimirs Lukaševičis un citi. Veidojot pagasta centra jauno seju, viņu darbam būs ievērojama loma.

Ciematā pajumti atradušas vairākas iestādes un organizācijas. Tās valde mūdina uz kopīgu sadarbību labiekārtošanā, savu teritoriju izskata uzlabošanā. No novadniekiem, kuri dzīvo citur, saņemti astoņi pieteikumi par īpašumu atgriešanu, tajā skaitā Kanādā dzīvojošai pilsoni. Iespējams, ieradies dzīvot arī citi - pagasts neatrada kārtīgus ienācējus. Pašlaik ciematā ir 3200 iedzīvotāju, gluži kā nelielā pilsētiņā.

...Pakavējos pie dažiem lielākajiem ieceru ieskicējumiem un jau padarītā Aglonā. Nosaukt precīzi, kad tiks uzceltas gaidāmās mājas, kad no jauna iedūksies elektrostatiju turbīnas vai pie kādas improzantas celtnes parādīsies uzraksts „Zemnieku saimniecību serviss”, pa ielām brauks mašīnas ar komunālās saimniecības zīmēm, nav iespējams. Bet viens gan ir skaidrs - Aglonā sācies cerīgu pārmaiņu laiks.

A. Rancāns

Partiju dzīve

Paradīzi zemes virsū celsim jeb Ar pliku dibenu uz sēkļa

Viens no šiem teicieniem pieder LKP Preiļu rajona komitejas pirmajam sekretāram Pēterim Vartminskim, otrs - LTF Preiļu nodaļas valdes priekšsēdētāi Monikai Livdānei. Abi spriež par situāciju savās organizācijās (partijā un kustībā) un atbild uz vieniem un tiem pašiem jautājumiem:

- Ko šobrīd dara partija un kustība rajonā?
 - Kāds ir pastāvēšanas mērķis?
 - Kādas ir nākotnes perspektīvas rajonā?
- Turpmāk uz šiem jautājumiem atbildēs arī LSDSP, LNNK, Pilsuņu komiteja, LDDP un Zemnieku partija. Meklējiet avīzē „Partiju dzīve”.

P. Vartminskis par KP:

Katra partija cenšas izdarīt savai tautai ko labu, tādēļ gribam, lai arī mūsos redz līdzcilvēku, nevis ienaidnieku. Tobrīd, kad no KP atdalījās „neatkarīgie”, cilvēki bija nesapratnē un baidījās ienākt mūsu ēkā. Tagad atkal nāk un lūdz palīdzību, jo redz, ka tie pārējie nav labāki. Pateicoties veciem sakariem, mēs cilvēkiem varam reāli palīdzēt. Labprāt sadarbotos ar citām partijām, lai kopīgi risinātu rajona problēmas. Un to ir ļoti daudz. Piemēram, jaunatnes problēma. Klusē Jaunatnes Progresas savienība, nekas nenoiet. Kādēļ kopīgi nevarētu saņkt kādu pasākumu? Mēs palīdzētu kaut ar līdzekļiem.

Ideoloģiskā ziņā esam iepriekšējā kompartija. Savā dzīvē esmu satīcis ļoti maz istu komunistu, lielākā daļa KP iestājušies, lai ieņemtu augstus amatus. Tagad viņi aizģājuši uz LDDP un domā pavisam citādi. Manā krēslā kādreiz sēdēja A. Čepānis, bet ko viņš tagad dara? Tīcu, ka cilvēks vienreiz var pārtapt, bet ne trīsreiz. Viss, ko viņš dara, ir savas karjeras un sava pašlabuma dēļ. Ko viņš, deputāts, Preiļu rajona labā ir darījis? Es viņam neticu. Tāpat kā AP - vairums deputātu ir konjunktūristi, kas savīģenos nolūkos maina uzskatus. Vienīgais godīgais cilvēks ir premjerministrs I. Godmanis. Viņš daudz izdarījis Latvijas labā, ja tauta viņu nenorīd.

Rajona KP rindās ir palikuši 983 cilvēki, kopš partijas sadalīšanās nākuši

klāt 10 jauni biedri. Pārsvarā tie ir gados vecāki cilvēki.

Mūsu mērķis? Tas pats - celsim paradīzi zemes virsū, t.i., komunismu, vienlīdzīgu sabiedrību! Kaut vai mazbērniem. Šī ideja nekad nenovecos, kamēr cilvēki gribēs dzīvot labāk. Esam par visu progresīvo spēku konsolidāciju Latvijā, bet neatsakāties no socialistiskās attīstības ceļa. Esam kategoriski pret zemes pirkšanu un pārdošanu, maksas izglītību un medicīnisko apkalpošanu. Pat kapitālisti no socialisma pārņem to labāko, proti, bezmaksas izglītību un medicīnu, bet Latvija dara pretējo.

Viens no KP uzdevumiem ir paust tautai neofašistisko organizāciju, kā LNNK un Pilsuņu komitejas, patiesos mērķus - visu varu un mantu koncentrēt vienas cilvēku grupas rokās. Man sāp latviešu liktenis, es nevaru būt vienaldzīgs pret postu, kas nodarīts Latvijai, bet cilvēka tiesības vienmēr jāvērtē augstāk par nacionālajām tiesībām. Latvijas neatkarības jautājumam jāzālemj tikai demokrātiska referenduma ceļā, kur piedalās visi iedzīvotāji.

Arī turpmāk KP Preiļu rajonā pastāvēs. Un mēs cīnīsimies par varu. Nākamajās vēlēšanās mūsu izredzes ir lielākas, jo tagadējie deputāti nēko reālu nedara.

M. Livdāne par LTF:

(Ar ko Preiļu tautfrontieši aizņemti šobrīd, lasiet M. Livdānes publikācijā šai pašā „Novadnieka” numurā 4.lpp. - A.S.)
Pašai negribot esmu kļuvusi par lielu

LTF kritizētāju. Ar cilvēkiem pēdējā laikā ir noticis kaut kas briesmīgs, vairāk tic mantai nekā Dievam, visi grābj, ko var. Arī tautfrontieši. Ja jaunsaimnieks publiski var pateikt, ka duci cūku baro tādēļ, lai tiktu pie tehnikas, t.i., piekukuļotu, tad tas vairs nav normāli. Mēs visi ar pliku dibenu sēžam uz sēkļa.

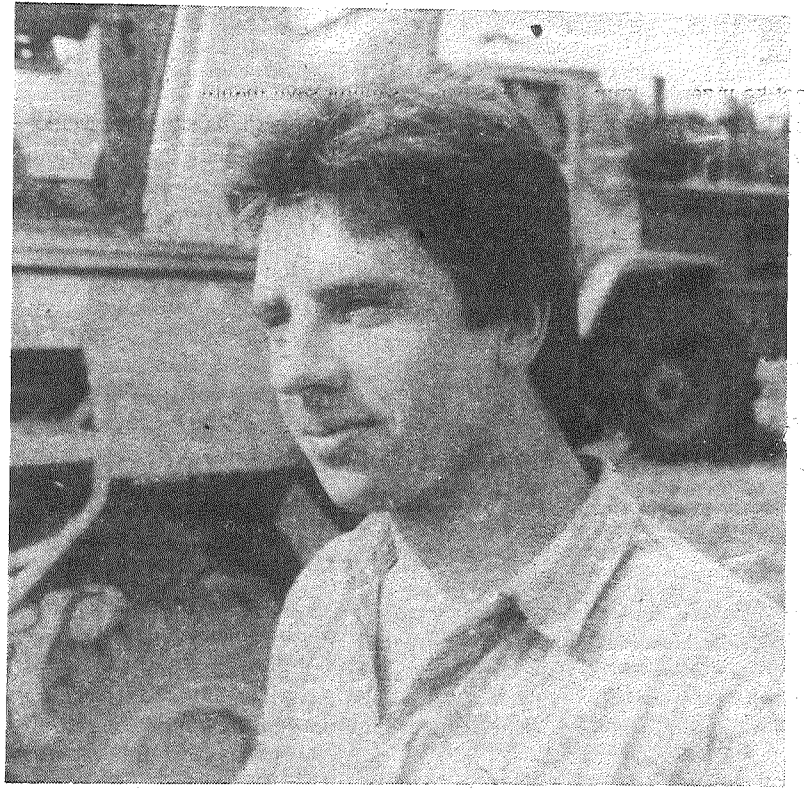
Ko dara LTF? Vispirms mums jāiet pesīšanas armijā! Un tad atpakaļ pie sākotnējiem mērķiem - cīnīties par brīvību, taisnību un Latgales atdzimšanu. Tie vēl nav sasniegti, un darīt varam daudz. Es nebūt neapvainoju visus tautfrontiešus - ir cilvēki, kas strādā ar tiru sirdsapziņu.

Dīvaini sanāk ar deputātiem. Daudz ir tādu (visāda limepa), kas neko nedara, bet cilvēki vairo TF. Redz, jūs viņus atbalstāt vēlētānos. Viņi nezina, kā tikt vajā no nesēn vēl TF atbalstīta deputāta. (Ja ir konkrētas sūdzības, sūtiet uz TF, jo, acimredzot, drīz viņus būs jāsauc vārdā.)

Man šķiet, ka Preiļos trūkst gudru, strādāt gribušu cilvēku. Ar cerībām raugos uz akciju „Teva mājas”, kuras mērķis ir aicināt latgaliešus atpakaļ uz dzimteni. Bet atkal problēmas: kā noorganizēt šo atgriešanos? kā dzīvot? kā var palīdzēt Latgalei arī neatgriežoties uz pastāvīgu dzīvi?

Es pilnīgi pieļauju iespēju, ka TF kā politiska kustība rajonā nākotnē pastāvēs. Bet vēl jau tā ir vajadzīga.

Pierakstījusi
Anita Smoleņska

Daudz laba skābsiena kopsaimniecībai „Sīlukalns” šogad deva meliorētās platības, tā dēvētajā Nastjas kalnā pie Rēzeknes rajona robežas izauguši divi pamatīgi kurgāni. To tapšanā liels nopelns jaunajam mehānizatoram Pēterim Upeniekam (attēlā), kurš strādāja ar Vācijā izgatavoto savācējsmalcinātāju.

A. Mežmaija foto

Uzbekija klūs otra Kolumbija?

Operācijas „Melnā magone - 91” laikā, izmantojot helikopterus, kalnu ielejās un Kizilkuma tuksneša oāzēs 2423 vietās atrasti opija magoņu un Indijas kaņepju sējumi ar 75,5 hektāru lielu kopējo platību. Tas ir divreiz vairāk nekā pagājušajā gadā.

Milicijas majors Sergejs Kopenkins, kurš tikko atgriezies no narkotisko vielu apkarošanas prakses ASV, uzskata: Uzbekija šobrīd kļūst par otru Kolumbiju, jo nelegālais narkobizness strauji vēšas plašumā, ar to nodarbojas desmitiem tūkstošu ģimeņu. Eksperti aprēķinājuši, ka Uzbekija ik gadus piegādā melnajā tūrgū pa 25-30 tonnām opija, hašiša un kuknara. Tā kā narkobiznesmeņi dalās ar varas pārstāvjiem savā milzīgajā pelnā, sods parasti ir gluži simbolisks, vai arī - uz tiesu dodas sirmgalvi, nevis istie vainīgie, kas „atpirkušies”. Uzbekijā reģistrēti 11 tūkstoši narkomānu, bet tie visi ir pilsētnieki, laukos narkomānu uzskaites tikpat kā nav.

«Baltijskoje vremja» ID

Rudzātu valsts saimniecībā

daudz brašu vīru, kuri lieliski uztur darba kārtībā tiem uzticēto tehniku un teicami veic pienākumus. Viņu vidū ir Jānis Zalāns (attēls pa labi), kurš siena laikā strādāja ar importa mašīnu E-281, piedalījās skābsiena ražošanā, bet tagad, labības plaujas laikā, savācēju placinātāju stūrē salmu laukos. Plaša profila mehanizators ir arī Jānis Ūbelis (attēls pa kreisi), vada buldozeru, bet labības plaujā ir pie kombaina stūres. Visus uzdevumus viņi veic godprātīgi.

A.Mežmaļa foto

Kurā pusē nostāties?

Vislielākie sarežģījumi zemes reformas ceļā ir ciematos. Divdesmito gadu sākumā Latvijas Republika piespiedu kārtā zemniekus pārvietoja no sādžām uz viensētām, tad sekoja Padomju Latvijas posms un atkal piespiedu kārtā bija jādodas uz ciemiem. Tagad jaunas vēsmas un jauns migrācijas virziens. Viens no pazīstamiem kopsaimniecības „Dubna” zemniekiem izteicās kategoriski: divas reizes esmu jaucis nost māju un devies uz citurieni, vairs ne no vietas! Tā spriež ne tikai viņš. Tiem, kuri izgudro likumus, pašiem nav jāceļo, bet kā ir zemniekam, kurš pēc savas būtības it kā ieaug tajā vietā, kuru izvēlējies? Zināms, pie kā novedusi piespiedu centralizācija, taču arī decentralizācija nav izdarāma vienā vai divos gados. Pagastu atbildīgjie darbinieki, uz kuru pleciem novelts viss pārmaiņu smagums, uzskata: visam ir vajadzīgs savs laiks un pakāpeniskums.

Tā tas ir Upmalas pagastā. Tagad ciematā ir aptuveni 270 iedzīvotāji, 99 ģimenes, bet pirms kolektīvizācijas bija daži desmiti viensētu. Uz būvēti trīs daudzdzīvokļu mani un vairāki viensētu tipa, kantoris un bērnudārzs, top kultūras nams un zāģētava, pie Dubnas tilta paceļas vidusskolas ēka un skolas dzīvojamā māja, ir sporta laukums. Ar ciemata teritoriju robežojas minerālmešu liktava, graudu kalte un cūkkopības ferma. Šī daļa starp ceļu uz Vanagiem un Dubnas likloki tagad ir visvairāk apdzīvota. Un tieši par to izraisījušies vislielākie strīdi, jo pieteikušies agrākie zemes īpašnieki un viņu mantinieki. Kādreizējās zemnieku saimniecības ir gruntīgi noslogotas ar kopsaimniecības ēkām, kam cieši klāt piekļaujas tagadējo ciematnieku iekoptie ģimeņu lauciņi.

Uz zemēm, ko aizņem skola, pieteikusies Antoņina Garance, kura dzīvo Klīvlendas provincē Amerikas Savienotajās Valstīs, zemes lietas kāro viņas pilnvarotais. Māju var saņemt, to skola atbrīvo, iznāks arī kāds zemes gabaliņš, bet uz pārējās daļas stāv šī mācību iestāde. Vai tā jānojauc, bet sporta laukums jāuzvar?

Zemnieku saimniecība te nebija liela - 7-10 hektāri, līdzīgi ir arī kaimiņos. Domstarpības radušās ar bijušo zemes īpašnieku Kivlenieku saimniecību, kurai piederēja 14 hektāri - uz tās tagad stāv

kopsaimniecības kantoris, bijušais bērnudārzs, kurā grib iekārtot mū-

ziskas skolas filiāli, vairākas dzīvojamās mājas, kurās lielāko tiesu dzīvo pensionāri - šo ielu apbūvēja pirmo, kad tās iemītņieki vēl strādāja kolhozā. Jau tad paredzēja, ka topošajā ciematā ģimeņu dārziņiem vietas nebūs, tos ierādīja otrpus ceļam. Liela daļa no šiem cilvēkiem sagatavojušies palikt te „uz visu atlikušo dzīvi”, nepretendē uz bijušajiem īpašumiem, ko nav spējīgi apstrādāt. Taču jāsaprot arī bijušo īpašnieku mantīniece Olgas vēlēšanos atgriezties dzimtajā pusē - visu laiku nonikusi komunānlajos dzīvokļos, un viņa ir tiesīga saņemt savu mantu.

Vēl saspriegtāka situācija izveidojusies ar Jāni Pūgu. Viņš visu laiku dzīvojis dzimtas mājās. Kādreiz Pūgām te piederēja 28 hektāri zemes, bet nu ir tā, ka nav vietas, kur piesiet govī - atstātas tikai 0,30 hektāra daļas. Viena daļa zemes ir ciematnieku dārziņi, citā paceļas jaunie dzīvojamie nami, vēl citur - kopsaimniecības ražošanas korpusi. Kopsaimniecība savas ēkas nenoojaus, no iekoptās zemes, kurā ielikts tik daudz puķu, negrib atteikties arī ģimenes dārziņu īpašnieki. Nav iespējams ierādīt arī citu līdzvērtīgu platību. Ko darīt?

Vietējā zemes komisija nav spējusi atrast izeju šajā situācijā. J.Pūga griezies rajona zemes komisijā un tā pieņēmusi lēmumu: tā kā daudzi, kam te ir ģimenes dārziņi, pieteikušies uz savu bijušo zemi, tad viņu dārziņus atdot agrākajam īpašniekam, bet tagadējiem izmantotajiem ieteikt atgriezties viensētās. Tā J.Pūga var tikt pie dažiem hektāriem, bet uz pārējiem jāgaida. Tagad savukārt neapmierināti tie, kam zeme tiek atsvināta.

Tādi ir trīs karstākie iecirkņi Upmalas ciematā. Var iegriezties katrā citā mājā un visur būs dzirdama neapmierinātība. Kā lai rīkojas zemes komisijas locekļi, zemes ierīkotājs?

Upmalas pagastā zemes komisijā ir septiņi cilvēki, pa trim no katras kopsaimniecības („Vanagi” un „Dubna”), viens zemnieks ar stāžu - Jānis Pastars. Komisijas priekšsēdētāja pienākumus veic zemes ierīkotājs Vladislavs Mikitāns. Kopsaimniecību pārstāvji ir noslogoti pamatprofesijās, tālab komisijas sēdes tikpat kā nav iespējams sasaukt, bet līdz darba pabeigšanai „melnrakstā” palicis pusotra mēneša. Sava likteņa izlemšanu gaida ne vien bijušie un tagadējie zemes individuālie apsaimniekotāji,

bet arī kopsaimniecības valde un speciālisti. Visu skatieni pievērsti Vladislavam. Kādas ir viņa domas?

- Esmu par to, lai šajā kampaņā ciestu iespējami mazāk cilvēku. Katru konkrētu gadījumu apskatām atsevišķi. Man liekas, ka labāk ir apmierināt piecu sešu cilvēku prasības, kuri daudz darba ielikuši mūsu pagastā, bijuši ar to visos grūtajos laikos, nevis viena, kuram ir prioritāte saskaņā ar likumiem. Jāsaka, tie ir tik nekonkrēti, neprecīzi un izstiepti, ka mums uz vietām liekas - valdība grib būt laba visiem, lai plēšamies mēs savā starpā un rodam ienaidniekus.

Šo domu atbalstīja arī pagasta valdes priekšsēdētājs Vitālijs Šulte.

- Neņemam apstrīdēt pagasta zemes komisijas un konkrēti zemes ierīkotāja spējas, bet vai noteiktā laikā ir iespējams tikt ar visiem zemes gribētājiem pagastā, uz klausīt viņu domas un kaut cik pieņemamu izgatavot pieprasīto platību eksplīkāciju? Vai arī pēc tam, kad sesija būs daļēji vai pilnīgi to apstiprinājusi, iestāsies cerētais līdžsvars? Manuprāt, pirmais zemes reformas posms izrādījies par pārāk īsu, un likuma 12.punkts ar visiem apakšpunktēm, kas tagad visiem uz mēles, drīzāk atgādina variācijas par iespējamo, nevis stingri noteiktu un nepārkāpjamu kārtību. Tagad Upmalā stāvoklis ir tā samudžinājies, ka atšķetināšanai daudzos gadījumos jāgriežas zemes komisijā, pat tālāk, līdz tiesai.

Sadūrušās divējādas intereses - bijušo zemes īpašnieku un tagadējo izmantotāju. Kam lai pagasta zemes komisija dod priekšroku? Uz šo jautājumu V.Mikitāns atteicās atbildēt. Un viņu var saprast. Ir lietas, ko uz vietas izlemt nebūtu vietā ne morāli, ne fiziski.

Vēca paruna saka: laiks sadziedē rētas. Droši vien tā būs arī Upmalas pagastā - kādreiz jāaudis ar smaidu atcerēsies šos mērnieku laikus. Vieni no ciemata apdzīvotajiem uz mantojamo zemi pieteikušies uz vēlāku laiku - kamēr tur uzceļ ēkas, paliek dzīvot ciematā. Bet citiem vairs nav kur iet. Viņu darbīgais mūžs pagājis, nav viņu spēkos no jauna uzplēst atmatas.

Skaidrs, ka pieņemami varianti tiks atrasti. Bet tagad saudzīgi jāizturas gan pret A.Garances kundzi Klīvlendā, gan vietējo pensionāru un traktoristu, kurš dzīvo un strādā pagastā.

A.Rancāns

Dīvainis no "Turībniekiem"

Rožkalnu pagastā, bet varbūt tālu aiz tā robežām, viņu uzskata par dīvainu cilvēku. Un kā lai ne? Vāc uz mājām vecus lūžņus, izgudro rīkus, kas jau ražoti fabrikā, mēģina visiem pierādīt, ka jāstrādā gudri, lai darbs būtu viegls un patīkams, aicina uz taupīšanu, kad daudz vienkāršāk vecās mašīnas vietā iegādāties jaunu...

Tagad viņam 74 gadi, bet pirms gadiem pieciem uz kāda norakstīta graudu kombaina bija uzbūvējis plaujmašīnu ar divām izkaptīm, kas grieza sešus metrus platu vālu. Varēja pierīkot vēl trešu izkapti, bet nepaguvis. Šī impozantā agregāta skelets tagad mierīgi guļ pie viņa mājas. Par to esot brīnījies pat lauksaimniecības ministrs, kurš cimojies Rožkalnu pagastā.

Šis dīvains vīrs, šis nemierīgais izgudrotājs ir Donāts Īvulis, savas mājas viņš nosaucis par „Turībniekiem”, tās netālu no ceļa uz Rožupi piesaista ar milzīgiem loģiem bez starprāmjiem, ar dažādiem agregātiem pagalmā. Viens no nesenajiem izgudrojumiem - slīdgrābeklis, ko velk zirgs. Ar to vientuļais vīrs savācis sienu kaudzē, lai arī pašam nav ne govju, ne aitas. Visu viņa dzīvi aizņēmusi tehnika, rosišanās darbnīcā, kur ir visdažādākie instrumenti un darbā galdi ar vēsturisku vērtību. Te ir smēde, virpa, metināšanas ierīce un daudz cita, nez vai kopsaimniecības lielajā darbnīcā ir tik rīku kā „Turībniekos”. Vēl viens no jaunākajiem ražojumiem ir traktorīņš ar UP-2 tipa dzinēju.

Viņš, šo māju un muzejisko retumu īpašnieks, visu darījis pamatīgi, sākot no tā vienkāršā slīdgrābekļa līdz šim traktoram, tālab tie iznākuši smagņēji. Neskatoties uz savu gaļu nastu, viņš vēl sapņo pat par tādu unikālu retromantu, kā 12-14 zirgspēcīga motorīna „Deutsch” atjaunošanu vai traktora „Fordzon” restaurēšanu, kurā pakāļējais tilts viņam ir. Unikāli vilcēji viņam tapuši spēka gados - kāds traktors uz trim riteņiem, no kuriem lielais priekšējais ir velkošais, kāds cits, kuram ir bezkameru riepas. Izrādās, ka to var panākt, parasto kombaina riepu saspiežot.

Ar nedalītu interesi var staigāt pa viņa mašīnu un traktoru parku un klausīties paskaidrojumus, var iebilst, var strīdēties, bet allaž izrādīsies, ka vecā vīra vārdos ir daudz patiesības. Stāsta, kādreiz bijis saniknojies, ka pret viņa izgudrojumiem vieglprātīgi attiecas kopsaimniecībā, pajūsmo un aizmirst - izsausis ekspertus no racionalizatoru un izgudrotāju biroja. Tie „sacēlušī vētru”, bet ar to viss arī beidzies.

Man kādā citā saimniecībā gadījās apbrīnot citā izgudrotāja ražojumus, rakstīt par to uzdevīgumu un noderīgumu, par lēto uzgatavošanu, bet pēc tam tos atrast ieaugušus nezālēs aiz darbnīcām. Bet autors, pārdzīvo-

jis savas ieceres krahā, atkal saņēmas un izgudroja ko citu, pats stājās pie virpas, pats ņēma rokā metināšanas kontaktdakšas. Viņš nebija mehanizators, bet muzikants, spēlēja akordeonu un kokli, pats prata izgudrot šos instrumentus, ne reizi kopā ar dzīvesbiedri un meitām spēlēja uz skatuves ciema klubā. Beidzot atgriezās baznīcā par ērģelnieku.

Donāta Īvuļa dzīves ceļš bijis savādāks, lai arī viņš līdz dibenam iztukšojis cilvēku vienaldzības kausu. Tas ir ļoti rūgti - būdams pārliecināts, ka tavš darbs varētu nest bagātus augļus, tu redzi to pamazām pārvēršamies rūsas saēstos lūžņos. Un laikiem tāpēc viņš kā spožu vasaras dienu atceras jaunības gadus. Kaut vai braucienus ar paša izgatavotu koka velosipēdu, kam tikai riteņi bija ražoti rūpnīcā un ar cietām gumijām, uz Koknesi un Aglonu...

Avīze „Jaunākās Ziņas” 1936.gadā rakstījusi, ka Koknesē, kur bijusi izstāde, ļaudis brīnījušies par šo dīvaino hibrīdu. Daudz nopietnāks ražojums Donātam bijis paša rokām izgatavots tūrkūlejs.

- No kurienes jums tas viss nācis? - brīnos.

- Tēvs mans bija zemnieks, ko prata, to mācīja - kopt zemi, lopus, audzēt maizi. Bet man labāk patika ciemoties pie onkula Antona, kurš strādāja dzelzceļa mehānikā darbnīcās par meistaru. Tur iemācījos apstrādāt metālu, - atbildēja Donāts.

Ja viņam būtu bijusi iespēja, būtu līdzekļi, materiāls atbalsts, pamudinājums, Donāts Īvulis, bez šaubām, kļūtu par inženieri, talantīgu izgudrotāju. Bet tas nebija lemts, viņa izgudrotāja spējām bija jāpaliek pie smagās zemes. Viņam bija jāsamierinās ar tāda cilvēka lomu, ko apbrīno, bet uz ko skatās kā dīvainas apsestības nomāktu.

„Turībnieku” māju saimnieks liekas nemanām gaļu nastu, viņš dzīvo ar savām domām, iecerēm, ar darbnīcas smārdu, ar savām savāktajām mašīnām un mezgļiem. Kādreiz viņš bija atbraucis uz redakciju ar ideju izveidot veco kalēju un citu metāla aprādes meistaru klubu, biedrību, kuras locekļi amata prasmi varētu nodot jaunajiem, bet tā palikusi bez ievērības. Tagad viņu vēl mierina doma, ka savākie rīki un instrumenti varbūt būs noderīgi vismaz muzejam...

A.Rancāns

Pašiem bezdarbs, darbs - vjetnamiešiem?

Padomju Savienībā ar 1.jūliju uzsāka bezdarbnieku reģistrēšanu, tāpēc dzirdami iebildumi pret viesstrādniekiem no Vjetnamas. PSRS Ministru Kabineta pārstāvis A.Remņevs šajā sakarā paskaidrojis: pēdējoreiz ligumi par vjetnamiešu uzaicināšanu noslēgti 1989.gadā, vīriešiem uz 6 gadiem, sievietēm uz 4 gadiem, taču tos tūlīt izbeigt esot sarežģīti. Būs vien jāpaciešas.

Taču pēdējā laikā daži vjetnamieši paši izteikušies vēlēšanos izbeigt darba līgumu un doties mājās. Braukuši pelnī, bet dzīves līmenis Padomju Savienībā tik strauji kritoties, ka jādzīvoju trūkumā. Ja jau tā, tad labāk dzīvot trūkumā starp savējiem, nevis svešumā.

„Baltijskoje vremja” ID

Visvairāk mani uztrauc cilvēki

Tā teic ILGVARS MUZIKANTS, Preiļu rajona Tautas deputātu padomes priekšsēdētājs. Saruna ir par to, kas notiek vai nenotiek Preiļu pusē, ko dara vai nedara šī paša rajona deputāti un pārējie.

Visu prātus šobrīd nodarbina zemes jautājums, un, loģiski, tas ir svarīgākais arī Preiļu rajonā. Salīdzinot ar citiem rajoniem, pie mums zemes reforma noris bez sevišķiem starpgadījumiem, grūtāk ir Stabulniekos un Silājāņos. Šai sakarā - ar bažām skatos uz mašīnu un traktoru stacijām, kas būtu jāveido uz kolhozu un valsts saimniecību bāzes: traktori labprātāk brauks strādāt pie saimnieka, kas viņam labi samaksās, vai pie tā, kas galdā tiks „polšu“? Cilvēkiem ir zemas prasības pret sevi, lielākoties viņi strādā, cik grib nevis var, un zaudētāji esam visi.

Jā, un kā būs ar nākamā gada ražu?..

Tiktāl par zemi. Bet kā ir ar rūpniecību?

Rūpniecību rajonā ir pietiekoši. Varam būt kaut cik priecīgi, ka vairumā mūsu ezeru un upju vēl varam pelnīt. Runa var būt tikai par mazām rūpniecībām, kas tiešām būtu noderīgas.

Bet viens no variantiem celulozes ražošanai Latvijā (un ne jau mazos apmēros) atkal ir Līvāni!

Ja tā būs ekoloģiski tīra ražotne, tad iebildumu man nav. Celuloze varētu būt viena no tām retajām produkcijām, ar kuru pelnītu valūtu. Es neprotēstēju arī pret Līvānu stikla fabriku, tiesa, pagaidām rajona iedzīvotājiem tā dod maz labuma. Bet mēs izdzīvosim no tā, ko dod bagātie nevis nabagie.

Aglonas pusei gan jāatturas no rūpniecības, jo tur jāveido kultūras un tūrisma centrs. Šai jomā sākām sadarboties ar Krāslavas rajonu. Šobrīd aglonieši nopietni gatavojas Gariģo dziesmu svētkiem.

Ko pašreiz reāli dara un nedara rajona deputāti?

Vispirms dažas formalitātes: pēc 15.augusta sasauksim TDP prezidiju pašpārvaldes, privatizācijas un citu jautājumu izlemšanai. 14.augustā re-

zeknietis A.Seiksts organizē Latgales deputātu saieti. Paredzamas tikšanās ar latgaliešiem no visas pasaules, lai spriestu - ko viņi reāli var palīdzēt Latgalei.

Ko dara rajona deputāti? Pagājušajā gadā mums bija vairāk sesiju nekā iepriekšējā sasaukumā kopā. Bet patiešām kaut ko izdarīt ir grūti, lūk, kādēļ: rajons ir aizsteidzies priekšā republikai. Augstākā Padome nav izstrādājusi likumdošanu. Mēs te varam pieņemt lēmumus, bet rajonā tos nepildīs, jo nav attiecīga likuma. Nav zināms, kā veidosies rajona budžets. Patlaban situācija ir paradoksāla: republikas budžetā ieskaitām 40 miljonus rubļu, tai pašā laikā 17 miljonus saņemam atpakaļ un skaitāmies dotēti. Ir taču vienkāršāk, ja budžets veidojas „no apakšas“. Rajona deputāti pārsvārā ir aizņēmti ar ekonomiskām problēmām.

Un politika jūsu prātus nenodarbina?

Politika mūsu deputātus ir iemīdzinājusi. Tas notika pēc lielās uzvaras vēlēšanās (apmēram 90 procenti ir tā saucamā LTF frakcija). Deputāta darbam vairs nav stimula, arī materiālajā ziņā izdevīgāk ir strādāt agrākajā darba vietā. Mūsu rajonā izteikti trūkst grībošu un varošu cilvēku, kas iecerēto realizētu. Nolemām, ka vajag izveidot rajona sagādes organizāciju. Iespējas ir, bet nav cilvēka, kas šo darbu uzņemtos un vadītu. Tuvākā laikā Preiļos atvērs brokera kantori, jo rajons pirms vietu Latvijas biržā. Normālai pašapgādei nepieciešami trīs gaļas kombināti - Preiļos, Līvānos, Aglonā - bet nav neviena, kas lietas labā varētu strādāt. Izpildkomitejā vajag vismaz vienu cilvēku, kas nodarbotos ar ārējiem sakariem. Nav.

Tā vien šķiet, ka visu šo laiku tišām ir virzīts uz to, lai Latgale būtu atpalicis nostūris. Visi „gudrie prāti“ pēc skološanās lielākoties Latgalē neat-

griežas. Citur ir patiekams darbs, dzīvoklis, bet, piemēram, Preiļos - nē. Un tā palīdzēšana lielākoties ir vārdos. J.Streičs Preiļos nav manīts kopš LTF dibināšanas konferences.

Tādā gadījumā - kāda loma rajona reorganizācijā ir TDP? Varbūt tas nevajag vispār?

Ne vajag. Bet šobrīd tās likvidēšana būtu noziegums, jo tādu intelektuālo potenciālu kopā nekad vairs nesavāks. Un TDP ir ietekme tautā. Uz šejieni atnāk izsūdzēt bēdas, tad vajag tikai piezvanīt uz attiecīgu iestādi, un rezultāti ir.

Ja runājam par nākotni, tad TDP vietā varētu būt pagastu vecāko padome, kas izlemj rajona jautājumus, tāds konsultatīvs izpildaparāts.

Nesen pie mums viesojās pašpārvaldes delegācija no ASV. Lai cik tas divaini nebūtu, problēmas mums ir kopīgas. Amerikā nopietni strādā ar cilvēkiem, iet pie viņiem un diskutē, kamēr mūsu deputāti vairāk darbojas ekonomikā. Jebkura jautājuma izlemšanā noteikti jāiesaista sabiedrība.

Kas jūs personīgi visvairāk uztrauc mūsu sadzīvē un ikdienā?

Visvairāk mani uztrauc cilvēki. Viņu garīgums. Es baidos, ka viņus varēs apkļusināt ar desu furgonu, kas vajadzīgā brīdī nāks no Maskavas, un vairāk tie neko neprasis. Es neredzu citu Latvijas eksistences veidu kā tikai kultūru, un nedrīkst pieļaut mūsu kultūras pārvēršanu par tirgu.

Šodien mēs ar pirkstu galiem turamies pie bedres malas un cenšamies tikt ārā. Man šķiet, ka vispirms vajadzētu iekrist līdz galam bedrē un tad sākt ķepuroties no jauna. Tikai tā spēsim izlist ārā.

Varbūt?
Anita Smoļenska

LTF aktualitātes

Nesen notika Latvijas Tautas Frontes Preiļu nodaļas valdes sēde ar gandrīz visu valdes locekļu piedalīšanos. Tās gaitā uzmanības lokā izvirzījās vairāki aktuāli jautājumi. Viens no tiem ir LTF grupu uzskaitē, biedru naudas maksāšana. Grupu darbā jūtams, tāpat kā mūsu sabiedrības dzīvē, apsīkums un pagurums. Kaut gan ne līdz galam LTF savu misiju ir izpildījusi, vienā otrā vietā ir jālabo tieši pašu pieļautās kļūdas, nepilnības, jākontrolē pašu izvirzītie deputāti, jāpalīdz jaunajām pašvaldībām, jaunsaimniekiem. Ienākušās sūdzības par to, ka vienā vai otrā vietā grūti ir atgūt lauku mājas to īpašniekiem, tāpat daudz trūkumu ražošanas līdzekļu sadalē.

Kārtējo reizi izvirzījās jautājums par alternatīvā dienesta efektivitāti rajonā. Tika nolemts, ka šo un tāpat jautājumu par brīvprātīgo kārtības sargu vienībām jārisina kopā ar rajona padomes deputātiem. Kopā arī jāizlemj jautājums par tirdzniecības kontroli, jo visi pukoja, ka Preiļu rajonam sliktāka apgāde kā kaimiņu rajoniem. Varbūt mūsu ļaudis neko labāku arī nav pelnījuši?

Ir ienācis priekšlikums organizēt pieņemšanas LTF nodaļas štābā. Tika nolemts, ka štābā katru trešdienu pēc noteikta grafika (sākot ar 14.augustu) no plkst. 17.00 līdz 19.00 apmeklētājus pieņems nodaļas valdes loceklis. Cerams, ka saņemsim ne tikai sūdzības par sasāpējušajām problēmām, bet arī ierosinājumus LTF nodaļas, rajona un pilsētas, tāpat Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputātu darba uzlabošanai.

Attiecībā uz dažāda līmeņa deputātiem ir jāatzīmē, ka viens otrs no viņiem jau varbūt ir aizmirsis no kāda apgabala nāk, jo visai reti tiekas vai pavissam netiekas ar vēlētajiem. Ja nu par kādu ir konkrētas ziņas - lūdzu griezties personiski LTF štābā vai pa telefonu, lai LTF nodaļa varētu palīdzēt risināt šo jautājumu (pat līdz deputātu atsaukšanai).

Par 23.augustā organizēto „Liesmojošā Baltijas ceļa“ akcijas organizētāju rajonā vienbalsīgi tika apstiprināts Jāzeps Švalbe. Mūsu rajonam dots uzdevums organizēt trīs ugunskurus Cēsu rajonā Ieriķu tuvumā. Izteikta doma, ka pa vienam ugunskuram organizētu Līvāni un Preiļi, bet trešo - pārējie rajona ļaudis. Uguns kuriem ir jāiesmo laikā no plkst. 20.15 līdz 20.45. Noslēgumā visi tiek aicināti pulcēties pie lielā uguns-kura Ieriķos.

Tāpat problēmu vesels vezums. Valdes locekļi to vieni paši nepavilks, tāpēc lūgums - nāciet, rosīniet, palīdziet. Pašapmierināto pie mums nav, taču - darba arī daudz. Strādāsim.

Monika Livdāne,
LTF Preiļu nodaļas valdes priekšsēdētāja

Ševardnadzes memuāri

Laikraksts „Argumenti un fakti“ ar šā gada 29.numuru sācis publicēt plašus izvilkumus no Eduarda Ševardnadzes grāmatas „Mana izvēle“.

Citēdams Gorbačova vārdus, ka patiesības nevar būt daudz, bijušais PSRS ārlietu ministrs paskaidro, kāpēc tikai 1986.gada 15.maijā, jau krietni pēc Černobiļas 26.aprīļa avārijas, PSRS līderis pateica savas zemes tautai to, ko ārzemju raidstacijas ziņoja jau trīs nedēļas. Ietekmīgi PSK Politbiroja locekļi kategoriski bija pieprasījuši saglabāt slepenību.

Šāda pat „vecās gvardes“ nostāja aplūkota arī sakarā ar režisora Ten-

giza Abuladzes filmu „Grēku nožēlošana“. Redzēdams, ka filmai ir nopietni pretinieki, Abuladze drošības dēļ sarunājās, lai pagatavo videokopiju. „Vainīgie“ atlaisti no darba. Tagad Ševardnadze palūdzis Gorbačovu noskatīties filmu, un sekojusi atļauja to demonstrēt kinoteātros.

Ševardnadze vairākkārt uzsver, ka Gorbačovs grib Padomju Savienības būtisku izmaiņāšanu, taču ne tik viegli ir uzveicami Gorbačova pretpēki, kuri nevarēs šantāžas, varmācības, militāru draudu.

„Baltijskoje vremja“ ID

APGŪST PRAKTISKĀS IEMANĀS

Preiļu kooperatīvās arodvidusskolas audzēknēm arī vasarā ir prakses laiks. Visas mācību un ražošanas apmācības veikala „Celtnieks“ nodaļas nodotas viņu ziņā. Meistaru un veikala darbinieču uzraudzībā te strādāja T - I grupas audzēknes. Jādara bija viss: gan preču pieņemšana, gan dokumentu noformēšana, gan preču izvietošana un to piedāvāšana.

Daudz rūpju sagādā kases aparāts, tāpēc katra ar to cenšas pastrādāt praktiski.

Praksē meitenes vingrinās dokumentu noformēšanā, atskaišu sastādīšanā, veikala pieņemšanā un nodošanā.

Meitenēm patīk darbs ar cilvēkiem, to patstāvīga apkalpošana, patīk preču iesaiņošana, svēršana, naudas apgrozība.

Vērtējot šo praksi, jāatzīst, ka audzēknes bija disciplinētas, strādāja draudzīgi, palīdzēja viena otrai, tāpēc guva labas praktiskās iemaņas.

Marija Volkova,
Preiļu kooperatīvās arodvidusskolas direktora vietniece
audzināšanas darbā
Attēlā: audzēkne Līga Nikiforova meistarē Svetlanas Maslobojavas vadībā apgūst iemaņas darbā ar kases aparātu.

Jāņa Silicka foto

Ministra Jāņa Volonta dzīve, darbs un Golgāta

Jānis Volonts bija ievērojams Latvijas valsts un sabiedriskais darbinieks, ilggadīgs Daugavpils pilsētas galva, pēdējais neatkarīgās Latvijas tautas labklājības ministrs, viens no cienījamākajiem Latgales dēliem. Viņa, tāpat kā daudzu citu Latvijas patriotu, mūžs pārtrūka vienā no padomju impērijas koncentrācijas nometnēm.

Jānis Volonts dzimis 1882.gada 26.martā (7.aprīlī) Preiļu pagasta Cišu ciemā (2,5 km no Preiļiem, tagad Riebiņu pagastā) nabadzīgu zemnieku Antona un Teklas (dz. Vaivodes) Volontu ģimenē kā otrais bērns. Volontu ģimenē bija pieci bērni - trīs dēli un divas meitas, visi ar labām galvām, apsviedīgi un ļoti vēlējās mācīties, bet vecāki skoloties varēja atļaut tikai četriem jaunākajiem, pie tam skolu apmeklējot pārmainus, jo nebija iespējams visus vienlaicīgi pieļaut apgērbt un apaut.

Volontu vecākais dēls Justīns (1870-1941) Vjatkas koncentrācijas nometnē skolā nebija gājis nevienu dienu, bet izglītojies tikai pašmācības ceļā un apguvis vācu, krievu un poļu valodas. Ilgus gadus viņš kalpoja pie Preiļu muižas īpašnieka Konstantīna Guļkeviča par kambarsulaini un savu kungu pavadīja biežajos ārzemju ceļojumos, visvairāk uz Vāciju, kur guva vērtīgas atziņas par racionālas lauksaimniecības organizācijas metodēm, kuras viņš lika lietā, kad no K.Guļkeviča kā dāvinājumu par labu un ilggadīgu darbu savā īpašumā saņēma nelielo Anspoku muižiņu (2 km no Preiļiem).

Vislielāko atbalstu izglītošanā no vecākiem un vecākā brāļa Justīna saņēma Jānis. Pamata izglītību viņš ieguva Preiļu pilsētas skolā, veidoja - Ludzas apriņķa skolā, bet augstāko - Pobedonosceva augstākajās komerczinību kursos Pēterburgā. Tādējādi J.Volonts kļuva par pirmo latgāļi ar augstāko komerczinātņu izglītību. Pēc tam J.Volonts tika pieņemts darbā Maļceva tirdzniecības un rūpniecības sabiedrības trauku fabrikā (Pēterburgā), kur strādāja par kancelejas darbinieku, darbeža palīgu, darbvēdi, bet vēlāk par administratīvās un finansu nodaļas vadītāju.

J.Volonts aktīvi darbojās Pēterburgā pastāvīgi dzīvojošo latviešu kultūras un sabiedriskajā dzīvē. Pirmā pasaules kara laikā te saplūda arī daudz bēgļu no Latgales. Lai mazinātu viņu postu, J.Volonts kopā ar citiem Latgales inteliģences pārstāvjem 1915.gada 28.augustā Pēterburgā nodibināja latgāļu palīdzības biedrību karā cietušajiem. Šīs biedrības dibināšanas iniciatori un statūtu parakstītāji bija J.Volonts, K.Skrinda un F.Kemps.

J.Volonts bija precējies ar želsirdīgo māsu no Pēterburgas Alvīni Hopi (krieviskā rakstībā - Gope), pēc tautības - vāciete. Viņu ģimenē 1912.gadā piedzima dēls Aleksandrs, bet 1914.gadā meita Adele. Drīz pēc meitas piedzimšanas J.Volonta sieva nomira. J.Volonts pēc tam apprecējās ar Daugavpils krievieti Mariju Nečajevu. No otrās sievas

J.Volontam bija meita Margarita (dz. 1920.g.). Otrā laulība J.Volontam nebija laimīga, jo Marija pret audzībērniem izturējās cietsirdīgi. 30. gados viņu laulība tika šķirta, un J.Volonts viens pats audzināja un skoloja trīs bērnus.

1922.gadā J.Volonts ar ģimeni atgriezās Latvijā un apmetās uz dzīvi Daugavpilī. No 1922.gada viņš bija Daugavpils pilsētas valdes loceklis, bet no 1923.gada līdz 1937.gada 13.decembrim - Daugavpils pilsētas galva.

Stājoties pie savu pienākumu pildīšanas, J.Volonts Daugavpilī saņēma bēdīgu mantojumu. Pirmā pasaules kara gados, vācu okupācijas un lielinieku valdīšanas laikā Daugavpils bija izpostīta un izlaupīta vairāk nekā citas lielākās Latvijas pilsētas. Pārvarot lielas grūtības, pakāpeniski, bet neatlaidīgi J.Volonts nostiprināja Daugavpils pilsētas finansiālo un saimniecisko stāvokli, saimniecisko un kultūras dzīvi prasmīgi pārorientēja uz pilsētas un novada vajadzību apmierināšanu. Citādi tas bija Daugavpilī cariskās Krievijas laikā, kad priekšplānā tika izvirzītas nevis vietējo iedzīvotāju vajadzības, bet Krievijas impēriskās ekonomiskās un militārās intereses.

J.Volonta laikā tika veikti lieli pilsētas atjaunošanas, celtniecības un labiekārtošanas darbi. Piemēram, uzcelts modernais, grandiozais Vienības nams, Vienības tilts pār Daugavu, Latvijas bankas nams, Valsts zemes bankas nams, Daugavpils apgabaltiesas nams, pasta nams, pilsētas elektrostacija u.c., skaisti, gaumīgi pieminekļi Latvijas atbrīvošanas cīņās kritušajiem, atjaunoti vecie ierīkoti jauni parki un skvēri, stipri paplašināta un uzlabota pilsētas ūdensvada un kanalizācijas sistēma, satiksme, elektrifikācija un telefonicācija. Rosīga kļuva pilsētas kultūras dzīve. Daugavpils arvien vairāk ieguva Latvijas un latviešu pilsētas seju, nenodarot pāri šeit dzīvojošiem citu tautību cilvēkiem. J.Volontu kā priekšzīmīgu pilsētas saimnieku, godīgu, taisnīgu un neuzpērkamu cilvēku cienīja ne vien latvieši, bet arī cittautieši.

1937.gada 14.decembrī J.Volonts tika iecelts par Latvijas Republikas tautas labklājības ministru. Viņa rūpju laikā bija sociālā nodrošināšana un apdrošināšana, sociālā taisnīguma ieviešana, darba aizsardzība un veselības aizsardzība. Valdība ar ministru J.Volontu aktīvu līdzdalību šajā jomā izstrādāja un pieņēma virkni jaunu likumu: ārstniecības likumu, likumu par strādnieku un darbinieku veselības aizsardzību uzņēmumos, likumu par Dzīves vakara nodrošināšanas fondu un pārgrozījumu no-

teikumos par slimo kasēm, likumu par laukstrādnieku dzīvokļu izbūves fondu, likumu par apdrošināšanu nelaimes gadījumos un arodslimībās, labojumus un papildinājumus likumā par sociālo apgādi un likumā par pensijām, citus likumus. Šo likumu īstenošanai, Latvijas tautas sociālā stāvokļa uzlabošanai J.Volonts atdeva visas savas zināšanas un gandrīz neizsīkstošo enerģiju.

Tāpat J.Volonts rosīgi darbojās kā Daugavpils pilsētas, tā visas Latvijas sabiedriskajā dzīvē, bija vadītāja amatos vairākās sabiedriskajās, saimnieciskajās un kultūras organizācijās. Viņš bija Vladislava Rubuļa (bijušā tautas labklājības ministra) piemiņas fonda priekšsēdētājs, Daugavpils latviešu biedrības un citu organizāciju goda biedrs.

J.Volonta darbs guvis augstu novērtējumu. Viņš apbalvots ar I šķiras Atzinības krustu, II šķiras Triju Zvaigžņu ordeni, Aizsargu Nopelni krustu, Polonia Restituta ordeni un citām goda zīmēm.

1940.gada jūnijā, kad Padomju Savienība Latvijai bija okupējusi, okupantu sastādītā Latvijas valdība J.Volontu no ieņemamā amata atlaida un atstāja bez iztikas līdzekļiem, jo atteica arī pensijas pieprasījumu. Bet briesmīgākais vēl sekoja. Drīz pēc tam, kad Latvija bija anektēta, t.i., pretlikumīgi iekļauta PSRS sastāvā, okupantu vara J.Volonta dzīvokli vienā istabā iemitināja divus čekistus, kuri viņam sekoja uz katra soļa līdz pat izsūtīšanai un PSRS (1941.gada 14.jūnijā).

Nevarēdams izturēt šādu psiholoģisko teroru, J.Volonts uz diviem mēnešiem (1940.gada augustā - septembrī) aizbrauca uz Preiļu pagasta Anspokiem pie brāļa Justīna, lai nomierinātu līdz galējai robežai saspringtos nervus un palīdzētu brālīlim lauku darbos. J.Volontam līdzīdevās arī abi jau minētie čekisti. Tā Justīnam Volontam divus mēnešus savā mājā vajadzēja izmitināt un barot arī šos divus „viesus“.

Tad pienāca visai Latvijai tautai baidītais datums - 1941.gada 14.jūnijs. Pulksten 5.00 pie mājas Rīgā, Alberta ielā 12, kur dzīvoja J.Volonta ģimene, piebrauca smagā mašīna, kura bija gandrīz pilna ar arestētajiem cilvēkiem. No tās izkāpa četri čekisti un viens sarkanarmietis ar šauteni, kuras galā uzsprausts durklis. Viņi arestēja J.Volontu, viņa abas meitas Adeli un Margaritu un brāļa Justīna meitu Reginu, kura studēja Rīgā un dzīvoja J.Volonta ģimenē, un visus kopā ar citiem arestētajiem aizveda uz Šķirotavas staciju un ielādēja lopu vagonā.

**A.Anspaks
Nobeigums sekos.**

Rezonanse Vēlreiz par pilsonību

Ar šādu virsrakstu „Novadnieks” 16.jūlija numurā publicēja jurista Ivana Kirilova rakstu, kurā viņš izteica savu viedokli par pilsonības problēmu Latvijas Republikā, kā arī pieskārs dažiem citiem sabiedriski politiskās dzīves jautājumiem. Šodien iepazīstinām ar vienu no atsauksmēm uz šo materiālu. Autore vārds un adrese redakcijai zināmi.

Ļoti cienījamais kolēģi Kirilov! Pirmās divas slejas neizraisīja interesi, jo PSRS Konstitūciju pārzinu tikpat labi kā Jūs. Spēkā jau ir, bet novecojusi vairāk par mani. Angļu diplomāta vēstule gan ieinteresēja, jo to nebiju lasījis. Bet diplomāti strādā tāpat kā juristi - pēc instrukcijas, savas valsts interesēs. Jūsu raksts ir erudīts, un tiešām liek šo to pārdomāt. Labprāt pasēdētu ar Jums pāris stundas Talsu ielā kādā kabinetā, jo Jūs esat ziņošs. Bet ierosināt diskusiju laikrakstā ir par vēlu.

Arī es uzskatu, ka E.Mukāns savos izteicienos „šauj pār stripu”, bet teikt, ka viņš sludina nacionālismu, nevaru. Vai Jums patlaban nerodas šaubas, ka termins „nacionālisms” mums izskaidrots augstajās skolās mazliet citādi nekā pasaulē? Latvieši nekad nav bijuši, nav un nebūs nacionālisti tādā nozīmē, kā to skaidro Maskavā izdotie „spravočņiki”. Grupa „Sojuz” ar latvieti Viktoru Alksni priekšgalā ļoti cenšas sarīdīt mani pret Jums, bet tas neizdosies, un arī - par vēlu. Pārāk daudz es zinu par krieviem, poļiem, ukraiņiem, čigāniem, kuri dzīvo Latvijā, lai mani rastos naids pret šo tautu pārstāvjiem.

Tā ir latvietība, kura mūsos pamodusies. Par to varētu plaši runāt, bet arī tas izdiskutēts.

Toreiz, kad cauri padzina vecticībniekus no dzimtajām vietām Krievijā, tieši Vitebskas guberņas latgāļi uzņēma Jūsu senčus kā cietušos, uzņēma kā draugus. Un Jūsu senči atnesa patiesi kulturālas savas dzīves tradīcijas, skaistu krievu valodu. Bet paklausieties, kādā tagad krievu valodā runā krievi uz ielas Preiļos. Žargons ar lamu vārdiem katrā teikumā beigās. Ja Preiļos nav seno krievu romanču ansambļa, tad tas liecina tikai par krievu kūtumu. Krievi, poļi, latvieši dejo lambadu, bet latvieši tomēr vēl lec „Sudmaļņas”, turpretim poļi nedejo krakojaku, bet krievi nezina, kas ir čečotka.

Lai atspēkotu Jūsu teikumu: „Nebija pamattautu masveida iznīcināšanas”, pie izdevības nogādāšu Jums kurpju kastī ar avižu izgriezumiem un pēdējo triju gadu avīzes „Sojuz” komplektus, kur pēc taisnības brēc čečeni, inguši, Krimas tatāri, padomju vācieši, besarābi, vepsi utt. Vai tās nebija pamattautības savās zemēs? Es ar šo tautību bērniem utis baroju 5 gadus Vasjuganas purvos un tādēļ esmu internacionāliste termina vecajā, pirmskara nozīmē. Ceru, ka termins „genocīds” Savienībā tik drīz vēl netiks aizmirsts. Ne tādēļ, lai upurī noteikti tiktu atbēti, bet gan tādēļ, lai ostjaki Kolpaševas apkaimē dzīvotu tā, kā paši vēlas.

Ja diskutē par pilsonību un mēģina šo problēmu atrisināt ar roku pacelšanu, tad manas, nebūt nepastādamas, domas ir šādas: dzīves ilguma cenzam Latvijā jābūt vismaz 10 gadiem. Nulles variants man nav pieņemams, jo man būs grūti nodzīvot atlikušos 5-6 gadus starp „matušķas” valodā runājošiem. Latgale 10 gadu laikā grūti adaptēties pat „ciuilim”, kur nu vēl, teiksim,

ukraiņim. To esmu izjutusi pati uz savas ādas.

Pieņemu Jūsu pretenzijas kā latviete, aizsarga meita, pret tiem latviešiem, kuri šāva Baltkrievijā un te, Latvijā. Esmu likusi ziedus vecajos ebreju kapos Preiļos pie pieminekļa. Tos, kuri šāva ebrejus Preiļos, Līvānos, kuri dedzināja baltkrievu ciemus, mēs tiesājam. Bet es vēlos tikai to, lai Jūs nākošgad 14.jūnijā noliktu ziedus pie cita pieminekļa. Tiesas procesus nevēlos, jo naids patiešām rada tikai naidu.

Var daudz diskutēt arī par cēloņiem, kuri izraisīja toreiz, 1940.gadā, šo naidu. Bet labāk dedzināsim ugunsurus 23.augustā... Un nav ko skaitīt, kolēģi, lēģerus! Kā vienā, tā otrā pusē bija elle. Nosauciet kaut aptuveni Gulaga lēģeru skaitu. Tas joprojām ir tiesību aizsardzības orgānu noslēpums, un Jūs to vienkārši nevarēsiet izdarīt. Un Jūsu tautības cilvēku tur bija visvairāk, jo Jūsu tauta ir liela, bet mana maza. Tādēļ mēs esam sīkstī un lepnī. Un nekad letīni nav griezuši pēc pirmās plaukas otru vaigu nākošajai plaukai. Tā nav nemaz tik sliktā īpašība.

Mūsos gan vēl ir nedaudz saglabājusies cieņa pret likumu, un pie mums nenotiks tas, kas notiek Kalnu Karabahā, Ošā vai citur dienvidos, jo mēs esam ar citu mentalitāti. Es labāk Jums „mīlestības vēstuli” rakstu, nekā meklēju kādu koltu. Šaut esmu iemācīta, tikai, kā jau vecene, notēmēt nevaru... Un stipri šaubos, vai daudzi šaus. Ja kāds stulbenis arī šauj, tad tieši Jūsu un maniem amata brāļiem ir jādarbojas.

Vēlētos, lai Jūs precizētu, ko tad Preiļu rajonam deva siera rūpnīca un tie lielie monstri Līvānos. Nez kādēļ mūsu abu kolēģē bada streiku pieteica? Es gan ar viņu neesmu vienprātīgs, bet tā ir viņas dāršana. Un vēl sekas tam, ka iepūda simtiem cittautiešu Preiļu rajonā, - nācās atvērt komendantūru, jo tie „celtnieki” ne vienam vien juristam nervus bendēja.

Esmu pārliecināta, ka mana tauta Latvijā ir pamattauta. Vai Jūs vēlāties pierādīt, ka Preiļu rajons, kā jau bijušā Vitebskas guberņa, ir poļu? Varbūt baltkrievu? Bet ko teiks latgāļi? Ziniet, viņi mentalitātē nedaudz atšķiras no slāviešiem, sēļiem, kurzemniekiem. Nedomāju, ka viņi nesavaldīsies, tomēr - labāk nekaitināsim...

Beidzot šo vēstuli, gribu Jums tiešām apliecināt cieņu, ka Jūs atrodiēt laiku vēsturiskajiem pētījumiem un jēdzīgi argumentējiet savu viedokli. Manuprāt, esat sava rajona patriots, ja vēl nedzīvojat Rīgā vai Maskavā. Un vēl viens lūgums. Vai Jūs nebūtu tik laipns un drusku nepastrādātu arhīvā, lai noskaidrotu viena preilieša, Lāčplēša ordeņa kavaliera, robežsarga, likteni. Viņš 1940.gadā bija Preiļu policijas (vēlāk milicijas) priekšnieks, iesniedza atlūgumu, bet 1940.gada rudenī mūsu kolēģi viņu arestēja. Redziet, mēs svinām Lāčplēša dienu 11.novembrī, un Preiļu rajonā nemaz tik daudz to Lāčplēšu nav. Arī Jums nenāks par ļaunu iedziļināties vēsturē no cita redzesleņķa.

Kā izbēgt no bezdarba, ja neviens negrib strādāt

Pk. 9.00. Koridors tukšs. Pk. 10.30. Tējkannā vārās ūdens, viena otra dāma beidz krāsot skropstas, kāda cita - lasīt avīzes...

Nesen uzzināju, ka mana bijušā kļūšā kantora sienās parādījis jauns vārds - bezdarbs.

Ka bezdarbs un tīrums tomēr vēl nav sākušies, vislabāk apliecina šī un desmitiem tamlīdzīgu kantoru pastāvēšana. Bezdarbniekus ar augstskolas diplomiem jaunatnes nodarbināšanas pēģināšanas grupas vadītājs M. Tallalājs trāpīgi nosaucis par „elītes” bezdarbniekiem. Elītes bezdarbs pie mums ir bijis vienmēr, īsta - nekad un nav arī patlaban. Pārūves vienīgais „iekarojums” šajā jomā - bez darba sāk palikt cilvēki, kuri negrib vai neprot strādāt.

„Triza” ir mazliet neparasts nodarbinātības dienests. Tas izraugās kadru kooperatīviem, kopuzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem, valsts iestādēm. Par labu speciālistu uzņēmumi maksā no trim līdz pieciem tūkstošiem rubļu. Bet kvalitatīti „Triza” garantē. Kvalifikācijas līmeni nosaka pieredzējuši speciālisti, kandidātus vairākas reizes pārbauda. Mazliet neparasta darbā iekārtošana, vai ne? Parasti darbu meklēja pa blātam.

„Trizas” priekšsēdētājs Georgijs Pavlovs teica, ka diploms neesot galvenais. Nepieciešamas zināšanas, pieredze un prasme. Teiksim, vajadzīgi lietveži un referenti, bet neviens nepēms darbā par referentu cilvēku, kurš nezina valodas, mašīnrakstīšanu, neprot rīkoties ar kompjūteri. Augstskolas beidzējs ar „menedžera” diplomu vēl nav menedžers. Grūti iekārtot darbā programētājus, bet augstas klases, tādas, kuri pārziņa kompjūtergrafiku, - vieglāk par vieglu. Un to var sacīt par jebkuru specialitāti. Cilvēks ar augstu amata prasmu bez darba nepaliks.

Pagājušajā gadā „Triza” Maskavā uz stabienu uzlīmēja sludinājumus: pieņemam darbā pensionārus. Atnāca divsimt cilvēku. Strādāt varēja tikai trīs. Pārējiem nācās atteikt. Viņi bija labi speciālisti, taču nevarēja uzņemties atbildību, pieņemt lēmumus, strādāt „no...līdz”, vārdu sakot - tik ilgi, cik nepieciešams lietas labā.

Labs mans draugs vienkārsī pazuda, tuklīdz no zinātniskās pēģiniecības institūta pārgāja uz biznesu. Mājās agrāk par vienpadsmit vakara neparādās. Viņu nav iespējams satikt arī darbā. Ne par ko citu, kā tikai tirgošanās, reklāmas cenām un brokeriem, ar viņu parunāt nav iespējams. Nav laika.

Stāsta: neesot kam strādāt, nevarot atrast speciālistus. Nākot augstskolu beidzēji, taču neesot ar mieru strādāt par 500 rubļiem. Maz. Bet ko viņi pro? Un tā pastāv uzņēmums, kurā ir desmit

Visas grib būt sekretāres mašīnrakstītājas...

Pēc darbā iekārtošanas biroja ziņām Preiļu rajonā ir 16 bezdarbnieki, bet skaitlis nebūt nav aptverošs, jo nav ieskaitīti tie, kas sevi atzīt par bezdarbniekiem negrib. Aktuāla ir sieviešu darba problēma, vairums potenciālo bezdarbnieču nāk no bēmu bērniem. Tai pašā laikā izteikti trūkst darbaspēka laukos, slimnīcās nav sanitāru, neapņemtās ir metinātāju un citas „nepievilcīgās” darba vietas. Visi ļoti grib būt atslēdznieki, visas - sekretāres mašīnrakstītājas vai apkopējas

brīvu vietu ar labu atalgojumu. Patiešām - vai tad mūsu vidū nav mazums tādu, kuri darbā mīl mieru, kuriem patīk no darba aiziet agrāk un atnākt vēlāk, kuri negrib ne par ko atbildēt?

Pēc dažu speciālistu aprēķiniem slēptais bezdarbs (kad trīs cilvēki veic vienu darbu) pirms gada līdzinājās 34 miljoniem cilvēku. Par cik tas samazinājies gada laikā? Varbūt slēptais bezdarbs tāpēc arī pastāv, ka daudzus apmierina alga uz trim? Jo arī pats darbs un atbildība tiek dalīta uz trim. Un vēl paniskās bailes tur, kur štatū samazināšana tomēr notiek: korp iet, kam esmu vajadzīgs?

M. Aleksejevai ir 49 gadi, vidējā izglītība. Audzina bērnu. Piecadsmit gadus nostrādājusi par administratoni.

- Kad man lika parakstīt papīru, ka pēc diviem mēnešiem palikšu bez darba, kļuva kauns. Vai tad es bez rokām, kājām, nevaru nopelnīt naudu? Pēc divām dienām devos uz pārrunām par jauno darba vietu, pēc piecām dienām zināju, kur strādāšu.

- Mums jāgatojas tam, ka drīz radīsies milzīga bezdarbnieku armija. Jāizveido jaunas darba vietas un kvalifikācijas celšanas kursi. Bezdarbniekiem jāpaaugstina sava konkurētspēja, - teica aizsardzībai no bezdarba izveidotā fonda priekšsēdētāja vietnieks L. Pereplotčikovs.

Es te piebilstu: un jāmaina arī sava apziņa, attieksme pret darbu.

Nesen bija ieradies apmeklētājs. Piecu bērnu tevs, bijušais partijas organizācijas sekretārs. Ilgi stāstīja, ka algas nepietiek, ka sevišķi grūti klājas pēc cenu paaugstināšanas. Sarunas beigās pajautāja, vai redakcija nevarētu palīdzēt iegādāties mēbeles par veco cenu, jo viņš uz tām pierakstījies rindā pirms diviem gadiem.

Varu garantēt: nākamais bezdarbnieks. Cilvēks, kuram vieglāk pierunāt un lūgt, nekā iet un nopelnīt šo naudu.

Pieņemts uzskatīt, ka bezdarbs ir sieviešu problēma. Padomju sieviešu komitejā sūdzējās: no darba atbrīvo sievietes ar bērniem, pārkāpjot likumu. Domāju, ka bezdarbs pirmām kārtām tomēr ir apziņas problēma.

KPFSR 1,4 miljoni jaunu cilvēku vecumā no 16 līdz 30 gadiem nekur nestrādā un nemācās. Dažus no viņiem pavēroju darba biržā. Uz turieni tos aizrociņas atvedušas māmuļas, kurām nu apnicis pēc cenu paaugstināšanas uzturēt savas izaugušās atvases. Mātes lūdza: „Iekārtojiet dēlu kaut kur darbā.” Nebrīnīšos, uzzinot, ka viņi atziti par bezdarbniekiem un sākuši saņemt pabalstu.

O. Hvastunova
„Komsomolskaja pravda”

(tādas, kur jāstrādā 1-2 stundas dienā).

Filozofējot par latviešu darba tikumu, der atcerēties, ka šobrīd mīļākais amats ir tāds, kur bez īpašas piepūles var noslaistīties maksimums 8 stundas, - spriež ar bezdarba problēmu saistītās amatpersonas. Un spriedis vēl ilgi, jo republikas parlaments tā arī nav pieņēmis likumu par bezdarbu, bet atsūtītājā instrukcijā teikts, ka pašiem rīkoties nav brīvu.

Anita Smoļenska

Rūpīgi apskatot katru priekšmetu, katru poda vai kaula atlūzu, studenti iepazīst Jersikas pilskalna noslēpumus. Latvijas Valsts Vēstures institūta darbinieki šeit strādā jau otro gadu, viņu sponsorē Latvijas Kultūras fonds un Preiļu rajona izpildkomiteja. Atrasti dažādi interesanti priekšmeti, darba noslēgumā pilskalnā tiks sarīkota atradumu izstāde.

Attēlos: darbus pilskalnā vada institūta jaunākā zinātniskā līdzstrādāniece Antonija Vilcāne, viņai visur līdzi tek kustīgais dēlēns Raivis, izrakumos strādā Latvijas Universitātes Vēstures fakultātes otrā kursa studenti Kaspars Zellis, Jānis Kurņosovs, Līga Laizāne, Ilga Liepiņa, Maskavas Valsts kultūras institūta studente Svetlana Rižakova, kura Rīgā apgūst latviešu valodu, kā arī Rīgas humanitārās ģimnāzijas audzēkņi Ruta Titāne, Raivo Raudzeps un Jānis Brašs.

A. Rancāna foto

Izdevējdarbs turpinās

Aizvien paplašinās pirms gada dibinātās Latgales Kultūras centra izdevniecības klajā laisto darbu klāsts, sperot soli pa solim uz priekšu mūsu novada kultūrvēsturiskā un literārā mantojuma apzināšanā un popularizēšanā. Jau rakstījām, ka iznākušī Nikodemam Rancānam un Naaizmērstulei veltītie bukleti, Dektera luga „Kozas”, „Tāvu zemes kalendārs” 1991.gadam, Antona Kūkoja dzejoļu krājums „Sovā saimē”. Tagad īsi vārdi par vēl trim izdevumiem, kas jau parādījušies Latgales rajonu grāmatniecās un avīžu kioskos.

Mūsu izciliem novadniekiem veltītajā plaši iecerētajā sērijā labi iekļaujas fotoreprodukcijām ilustrētais rakstu krājums „Bojeslavs Breģo” - par izcilā Latgales vēstures pēģinēka dzīvi un darbību (viņam nākošgad aprīl 105. dzimšanas diena). Ilgā un ļoti raženā mūža veikumu uz pret-runīgā laikmeta norišu fona apcer profesori H. Strods, Ē. Mugurēvičs, V. Dorošenko, viņa bijušais students B. Infanījevs, bibliogrāfe G. Krūmiņa, mag. hist. J. Zemzariš. Taču vērtīgākais šķiet šī apjomā visai nelielā, bet ziņām bagātā krājuma noslēgumā ievietotā A. Ģermaņa un Z. Šakares sakārtotā laikā no 1915. līdz 1955.gadam dažādās valodās vēsturnieka rakstīto darbu bibliogrāfija.

Ontona Rupaņa stāstā „Jauno skūlotāja” tēlotas ļaudānu ģimnāzijas latviešu valodas pasniedzējas, reizē arī abiturijas klases audzīn-

tājas un beidzamā semestra filoloģijas studentes, Adeles Teirumneices peripētījas pedagoģes gaitu pašā sākumā. Viņa ienes gara pacilātību miegainajā miestīņa gaisotnē, aizrauj vīsus, izņemot nabadzīgo, strādīgo un ļoti apdāvināto skolēnu Donotu Lempu. Taču uzliesmojusi mīlestība pret savu audzinātāju, naids pret potenciālo sāncensi, matemātikas pasniedzēju un muzikantu Reidžāna kungu, pilnīgi pārvērš viņu. Skolotāja panāk, ka šīs sirdsskaidrībā viendabīgais Latgales jaunietis dodas uz Rīgu studēt, lai vēlāk uzpurētos savas tautas uzplaukuma labā. To cilvēkiem ir uzlikusi pasaules augstākā vara - tāds ir Teirumneices uzskats. Lai gan stāsta varoņu rīcības motivāciju dažviet var apšaubīt, O. Rupaņa darbs lasāms ar neatslābstošu interesi; tas uzrakstītais vienkāršā latgaliešu valodā ar autoram piemīlošo plašo fantāzijas lidojumu, lielu humora izjūtu, veiklajā stāstījumā sniedzot sulīgus skolotāju un skolēnu raksturojumus.

Rēzeknes Latgaliešu kultūras biedrība laidusi klajā nelielu grāmatīņu - kara beigās uz Rietumiem emigrējušu mērdzenīša, vairāku dzejoļu krājumu autora Joņa Silkāna „Fabuleņas” - pāri par piecdesmit īsu, kodolīgu sacerējumu. Jāsaka, gan, ka to forma ir visai vienveidīga - parasti pārdesmit rindās aprakstīta kāda pārādība, bet beigās četrīndes veidā dota didaktiska pamācība. Runājot

par cilvēka rīcību, mājdzīvnieku, zvēru vai putnu būšanām, dažādām dabas norišēm, autors izsmej mūsu pašu netikumus - lētticību, dumjību, vieglprātību, lielību, plāpību, gļēvību. Lai gan brīžiem šie sacerējumi ir panaivī, taču rakstīti tie ar cēlu nolūku. Un, tos lasot, saprotam, teiksim, ka nav labi sākotnēji šķietamai princesei apprecoties pārvērsties par ikdienišķu sievieti, savtīgos nolūkos almet dzimto valodu, dot citiem velītīgos padomus, noniecināt savus uzturetājus, priecāties par citu nelaiēm. Autoram raksturīga domas skaidrība, vienkāršība fabuliņu valoda un formā.

Tāds īsumā ir līdzšinējais izdevniecības veikums. Jo plašās ir pagaidām mazā kolektīva ieceres, lai gan, tās īstenojot, būs jāpārvar ne mazums šķēršļu. Tuvākajā laikā paredzēts laist klajā Franča Trāsuna fabulas, Jura Pabērza dzejas un prozas izlasi, kādu Joņa Klīdzēja daiļdarbu, kārtējo „Tāvu zemes kalendāru”, atjaunoto rakstu krājumu „Olūs”, Cērpīņu Blauzgas (P. Kuliša) feletonu izlasi, Ontona Rupaņa pagaro romānu „Tauta grib dzīvot”, dažu labu reliģiska satura grāmatīņu, Ontona Šlišana dzejas lēģinām, Ludzas literāru apvienības darbu kopkrājumu „Saule izkaps kātā”...Lai labi veicas!

Viktors Trojanovskis

Bagāta diena Jasmuižā

Vienā no saulainākajām šīs vasaras sestdienām - 3.augusta pēcpusdienā Jasmuižas keramikas muzeja otrajā stāvā iemirdzējās Latgales māla brīnumi. Starp izstādes atklāšanā klātesošajiem arī Jasmuižā iebraukušās kāzas. Tās šim brīdim piešķir īpaši savdabīgu noskaņu. Savus darbus jaunajai izstādei atveduši mūsu muzejā līdz šim vēl neskatīti autori - Juris Krompāns, Jāzeps Dibapins un Vitālijs Krivošs. Visi trīs keramiķi strādā skaistajā Rēzeknes pusē un ir Andreja Paulāna Tautas lietišķās mākslas studijas dalībnieki. Dzemē uz izstādes atklāšanu varēja ierasties tikai Juris Krompāns, taču godam tiek pieminēti abi pārējie. Un kā nu ne? Saules apmirdzētās laistās brūni zaļās un dzeltenās podu glazūras, skaistās kafijas un alus servīzes aicināt aicina pamieļot acis.

Iestājas neliels klusums, kuru mirkliem pārtrauc vēl nesen dezināto krūžu un svečturu ietīnkšķēšanās. Smaidīdama iznāk šīs izstādes organizatore, Jasmuižas jaunā speciāliste Skaidrīte Apeināne. Ar viņa patīnkšanos no Rēzeknes puses un tāpēc ratusi atrast labu kontaktu ar keramiķiem, izprot viņu lielo nozīmi mūsdienu Latgales kultūrā. Skaidrīte tāpēc atgādina, ka Latgalē ir samērā daudznozīmīga vide, pati par sevi saprotama dažādu tautību un dažādu kultūru mijiedarbība. Ar podniecību, kurai šai novadā dzijas saknes, nodarbojas arī krievu, poļu un lietuviešu tautības cilvēki, kā arī latgalieši, kuri zināmu apstākļu dēļ tikuši atrauti no latviešu vides.

Pie pēdējiem pieder arī J.Krompāns, J.Dibapins un V.Krivošs, kuriem pirmā satapšanās ar keramikotiku ir radošas apvienības "Latvijas keramika". J.Krompānam lielu ierosmi devis kontakts ar vecmeistaru J.Pujātu.

Kad beidzas izstādes atklāšanas oficiālā daļa, vien acis vēl kāvējas pie skaidrajām sienas šķīvjiem, grīdas vāzēm, bet visvairāk pārsteidz lielā svečturu bagātība. Tie ir kā lieli un mazi žuburaini koki saauguši veselā mežā, bet daži pat atgādina milzīgus ozolus.

Jasmuižā iegriezušies kāzu viesi ilgi nevar atraut acis no skaistās izstādes, un keramiķis J.Krompāns ir atsaucīgs: iedāvina jaunajam pārim zaļganu vāraunieku.

Pienāk vakars, metas jau krēsli, kad visus pulcē Bērzgales folkloras ansamblis uz koncertu. Aicinām ciemiņus iegriezties Jasmuižā, aplūkot arī citas izstādes, Rainim veltīto pamatekspozīciju, bet par keramiku jums pastāstīs Skaidrīte Apeināne un palīdzēs izvēlēties kādu vāzi vai svečturi iegādei, jo pēc izstādes slēgšanas oktobra beigās tos varēs iegādāties.

Daiga Lapāne

GALVENAIS REDAKTORS PĒTERIS PĪZELIS
Laikraksts iznāk kopš 1950.gada 29.marta, otrdienās. Dibinātājs un izdevējs - apgāds "Avīze", Rīgā, K.Barona ielā 2. Reģistrācijas apliecība Nr.0091.
Redakcijas adrese: 228250. Preiļos, Aglonas ielā 1. Tālrunis 22305.
Datortipogrāfija. Iespējamais ražošanas apvienības "LITTA" Daugavpils tipogrāfijā, Valkas ielā 1. Ofsetspiedums. 2 nosauktās iespiedloksnes.
Metiens latviešu izdevumam 9130, krievu - 3250. Pasūtījuma indekss 68169.

VISSAVIENĪBAS TV PROGRAMMA

Otrdiena, 13.augusts

- 1.programma**
16.55 Filma bērniem. "Noslēpums, kas zināms visiem". 1.sērija.
18.00 "Mūsu dārz".
18.30 T.Z.D.
18.40 "Politiskie dialogi".
19.25 Mākslas filma "Ķiršu atvars".
21.00 "Laiks".
21.40 Valsts Kubanas kazaku kora koncerts.
22.45 "Kinoparādīši".
0.00 T.Z.D.
0.15 Dok.filma "Aleksandra Vertinska odiseja". 1.filma.
1.05 "Frijanovas taciņa".
1.40 Mākslas filma "Ķiršu atvars".
2.programma
17.00 Televīzijas apraksts "Tālie Austrumi".
17.45 Pjatorovskas kultūras tradīcijas.
18.10 Ansambļa "Lad" koncerts.
18.25 Futbols. "Torpedo" - "Šahņor".
20.20 "Vēstis".
20.35 Kinožurnāls.
20.45 "Labu nakti, mazuļi!".
21.00 "Laiks".
21.45 "Lūdzu vārdul!".
22.00 "Piektais ritenis".

Trešdiena, 14.augusts

- 1.programma**
6.30 "Rīts".
9.00 Mākslas filma "Torpednesēji".
10.30 Mult.filmu programma.
11.00 "Kopā ar čempioniem".
11.15 "Bērnu mūzikas klubs".
12.00 T.Z.D.
12.15 "Aktuāla reportāža".
12.30 "Kinoparādīši".
15.00 T.Z.D.
15.15 Mākslas filma "Par visu samaksāts". 2.sērija.
16.30 Mult.filmu programma.
17.00 Filma bērniem. "Noslēpums, kas zināms visiem". 2.sērija.
18.05 M.Tariverdijevs. "Seksaira soneti".
18.30 T.Z.D.
18.45 "Planēta".
19.25 Mākslas filma "Torpednesēji".
21.00 "Laiks".
21.40 "Atklātā saruna".
22.55 "Vārds".
0.35 Dok.filma "Aleksandra Vertinska odiseja". 2.filma.
1.35 Mākslas filma "Torpednesēji".
2.programma
8.00 Rīta vingrošana.
8.20 Dok.filma.
9.50 "Adama Smita naudas pasaule".
10.25 Mākslas filma "Pavasara melodijas".
11.30 "Logi".
12.00 Džezs.
13.00 Tēlotāja māksla Maskavas kinofestivālā.
13.30 Filma bērniem. "Slepenais kuģu ceļš". 2.sērija.
14.55 Populārzinātniskā filma "Tēvzemes spēriņi". 3.filma.
17.00 "Dokumentālo filmu ekrāns".
17.40 "Rāda Republika...".
18.00 Starptautiskais tenisa turnīrs.
18.55 Futbols. ACSK - "Pamir".

- 20.45 "Labu nakti, mazuļi!".
21.00 "Laiks".
21.45 Mākslas filma "Divriteņu zagļi".
23.40 "Vēstis".
23.55 "Vieskoncertos galvaspilsētā". 1.pārtraide.

Ceturtdiena, 15.augusts

- 1.programma**
6.30 "Rīts".
9.00 Mākslas filma "Melns gaitenis".
10.20 Kinokonzerts skolēniem.
11.00 "Stunda bērniem".
12.00 T.Z.D.
12.15 "Iekšlietu ministrija ziņo".
12.30 Dok.filma "Aleksandra Vertinska odiseja". 1.filma.
14.15 "Telemikss".
15.00 T.Z.D.
15.15 Mākslas filma "Par visu samaksāts". 3.sērija.
16.35 "Aizrautu cilvēku pasaule".
16.50 "Indijas māksla".
17.10 Mult.filma "Dzēvīte".
17.20 Filma bērniem. "Neatstāj...". 1.sērija.
18.30 T.Z.D.
18.45 "Līdz sešpadsmit un vecākiem".
19.30 Mult.filma.
19.40 Mākslas filma "Melns gaitenis".
21.00 "Laiks".
21.40 "Iekšlietu ministrija ziņo".
21.55 "Kalpošana mūžam necieš steigu".
23.10 "Aktuāla reportāža".
23.25 Starptautiskais mākslinieciskās pašdarbības festivāls (Austrija).
23.55 T.Z.D.
0.10 Populārzinātniskā filma. "Mākslas metamorfozes".
12.sērija.
0.40 J.Brāmss. Sonātes čellam un klavierēm.
1.35 Mākslas filma "Melns gaitenis".
2.programma
7.30 "Bridžs". "Telebirža".
8.00 "Rīta vingrošana".
8.20 Mult.filma.
8.35 "Renesanses tēli".
9.50 Ritmiskā vingrošana.
10.20 Mākslas filma "Vienaudži". 1.sērija.
11.30 Dok.filmas par Cukotku.
12.30 "Patiesības lenķis...".
13.00 Dok.filma.
13.30 Filma bērniem. "Slepenais kuģu ceļš". 3.sērija.
14.40 "Ēterā - mūzika".
15.10 Populārzinātniskā filma.
17.00 "Škautes".
18.00 Starptautisks turnīrs tenisā.
18.45 "Krievijas parlamenta vēstnesis".
19.00 Dok.filma.
19.30 Futbols. "Pārdaugava" - "Dinamo" (Stavropole). 2.puslaiks.
20.15 "Āzijas balss".
21.00 "Laiks".
21.45 "Tu - man, es - tev".
22.15 "Lauskas". Par Tomskas jaunatnes teātri.
22.45 "Rāda Republika...".
23.00 "Vēstis".
23.15 "46.gada augusts...".
23.45 Labdarības koncerts.

Piektdiena, 16.augusts

- 1.programma**
6.30 "Rīts".
9.50 Mākslas filma "Rubinam ir asiņu krāsa".
10.15 Starptautiskais mākslinieciskās pašdarbības festivāls (Austrija).
10.45 "Kalpošana mūžam necieš steigu".
12.00 T.Z.D.
12.15 Leļļu koncertfilma. 15. un 16.sērija.
13.10 Dok.filma "Aleksandra Vertinska odiseja". 2.filma.
15.00 T.Z.D.
15.15 Mākslas filma "Dzīvosim - redzēsim".
16.30 R.Sūmanis.
17.15 "Neatstāj..." 2.sērija.
18.30 T.Z.D.
18.45 "Cilvēks un likums".
19.30 Estrādes koncerts.
19.50 Mākslas filma "Rubinam ir asiņu krāsa".
21.00 "Laiks".
21.40 "...Un citas programmas".
0.40 Kinokonzerts.
1.35 Mākslas filma "Sākas XX gadsimts". 1.sērija.
2.programma
7.00 "Lietiška cilvēka rīta stunda".
8.00 Rīta vingrošana.
8.20 Mult.filmu programma.
9.00 "Muzejs Deleģātu ielā".
9.25 Dok.filma "Dzīvā planēta". 11.sērija.
10.20 "Vienaudži". 1.sērija.
11.30 A.Mironovs. "Grāmatas pirmizrāde".
12.15 "Tu - man, es - tev".
12.45 Dok.filma.
13.30 Mākslas filma "Noslēpu mainais ceļš". 4.sērija.
14.40 "Bravo, Jevgenij Leonov un citi...".
17.00 "Kinokamera pēti pagatni".
18.20 Televīzijas filma.
18.30 "Āzijas balss".
20.00 "Vēstis".
20.15 "Labu nakti, mazuļi!".
20.30 "Ceļš uz pasaules tirgu".
21.00 "Laiks".
21.40 "Rāda Republika...".
22.00 "Piektais ritenis".
0.15 ASV čempionāts basketbolā NBA profesionāļiem.

- 2.programma**
8.00 Rīta vingrošana.
8.15 Koncerts.
8.35 Mult.filma "Vissaldākā melone".
8.45 "Cilvēks. Zeme. Visums".
9.30 "Sadraudzība".
12.00 "Olus vienpadsmit".
14.00 "Krievu valoda".
14.30 Mult.filma "Kaku nams".
14.45 T.Viljamss. "Tetovētā roze". Filmizrāde.
16.45 "Sports visiem".
17.00 Dok.filma.
17.15 "Dejas teātris".
17.35 Eiropas čempionāts ūdenslēpošanā.
18.15 "Modes māksla".
18.45 "Krievijas parlamenta vēstnesis".
19.00 "Pedagoģija visiem".
20.00 "Vēstis".
20.15 "Labu nakti, mazuļi!".
20.30 Koncerts.
21.00 "Laiks".
21.45 "Rāda Republika...".
22.00 "Rosmuzimport".
23.00 "Vēstis".
23.15 Francijas mākslas filma "Katram sava elle".

Svētdiena, 18.augusts

- 1.programma**
8.00 Ritmiskā vingrošana.
8.30 T.Z.D.
8.45 Sportloto izloze.
9.00 "Rīta agrumā".
10.00 "Tēvzemes sardze".
11.00 Izklaidējoša programma.
11.30 "Ceļotāju klubs".
13.00 M.f. "Lēnais divplāksnis".
14.15 Koncerts.
14.30 "Veselība".
15.00 T.Z.D.
15.15 Vēsturiska programma.
15.50 "Izvēlas jaunā paaudze".
17.05 "Lauku dzīve".
18.10 "V.Disnejs piedāvā...".
19.00 Uvertīra operai "Oberons".
19.10 M.f. filma "Nakts braucēji".
21.00 "Laiks".
21.40 Futbola apskats.
22.10 Muzikāla programma "Svētdiena".
23.20 Dzied V.Leontjevs.
23.55 T.Z.D.
0.10 Kazaku svētki.
0.50 "Pjers Kardēns".
2.05 "Operete, operete".
2.programma
8.00 Rīta vingrošana bērniem.
8.15 "PSRS gaisa flotes diena".
8.45 Koncerts.
9.30 "Sadraudzība".
12.00 "Fila Donahūju programma".
12.50 Folkloras festivāls Arhanģeļskā.
13.20 "Vladimira Čugujeva klejojami".
14.00 "Austi, saule sarkanā!" Par F.Šajapinu.
14.50 Mākslas filma "Seja mērķi".
17.05 "Svētais un mūžīgais".
17.20 "Mūzikas kolekcija".
17.35 Eiropas čempionāts ūdenslēpošanā.
18.35 "Āzijas balss".
20.50 "Brokers".
21.00 "Laiks".
21.45 "Patiesības lenķis..." A.Solženicins.
22.15 Mult.filma.
22.25 "Nesaprotu". Filma ar M.Zadornova piedalīšanos.
23.00 "Vēstis".
23.15 ASV mākslas filma "Producenti".

LATVIJAS TV PROGRAMMA

Otrdiena, 13.augusts

- 17.00 "Diena pasaulē".
18.00 "Sodien".
18.05 "Lauki: cilvēki un darbi".
18.30 R.Vāgners. Idille "Zigfrīds".
18.55 Par J.Freimānu atmiņu publikāciju "Karogā".
19.35 "Arena".
19.50 "Lūdzu vārdul!".
20.00 "Sodien".
20.20 "Ekrāns bērniem".
20.40 Ziņas (krievu val.).
21.00 "Zeme, mūsu svētā zeme..." J.Akurāters.
21.45 A.Pērts. Kolāža par tēmu BACH.
22.00 "Panorāma".
22.20 "Abpus šimbrīžam".

Trešdiena, 14.augusts

- 17.00 "Diena pasaulē".
18.00 "Sodien".
18.05 "Ugunsdzēsība".
18.25 M.Poljivanova. "Krāsainās lipiņas".
19.00 "Globoš".
19.25 "Valdības viedoklis".
19.50 J.Haidns. Adagio no koncerta čellam ar orķestri Do mažora.
20.00 "Sodien".
20.20 Mult.filma "Skudriņa Tipa".
20.35 "Miedzīņš nāk...".
20.50 Ziņas (krievu val.).
21.00 K.M.Vēbers. "Burvju strēlnieks".
21.45 "Māksla" Nr.1.
22.00 "Panorāma".
22.20 Sv.Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas svētki Aglonā. Lielā mise.

Ceturtdiena, 15.augusts

- 17.00 "Diena pasaulē".
18.00 "Sodien".
18.05 "Kinostāsti par dabu".
18.25 Mākslas filma "Čingačuķis jeb Lielā čūska".
19.50 "Deputāta komentārs".
20.00 "Sodien".
20.20 "Ekrāns bērniem".
20.50 Ziņas (krievu val.).
21.00 "Tabakas kundzes teātris".
21.40 "Basketbolam - 100".
22.00 "Panorāma".
22.00 Sv.Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas svētki Aglonā.

Piektdiena, 16.augusts

- 17.00 "Diena pasaulē".
18.00 "Sodien".
18.05 "Ugunsdzēsība".
18.25 M.Poljivanova. "Krāsainās lipiņas".
19.00 "Globoš".
19.25 "Valdības viedoklis".
19.50 J.Haidns. Adagio no koncerta čellam ar orķestri Do mažora.
20.00 "Sodien".
20.20 Mult.filma "Skudriņa Tipa".
20.35 "Miedzīņš nāk...".
20.50 Ziņas (krievu val.).
21.00 K.M.Vēbers. "Burvju strēlnieks".
21.45 "Māksla" Nr.1.
22.00 "Panorāma".
22.20 Sv.Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas svētki Aglonā. Lielā mise.

Sestdiena, 17.augusts

- 10.00 Veselības programma.
10.10 "Neatkarības" klubs.
10.40 "Globoš".
17.00 Basketbola simtgadei veltīta starptautiskā sieviešu komandu turnīra atklāšana.
19.00 "balets, balets...".
19.10 "Eiropas kaleidoskops".

Svētdiena, 18.augusts

- 10.00 "Skan Valmieras ērģeles".
10.35 "Pasaka, pasacīpa...".
12.05 "Vizīte".
12.45 J.Paļuku atceroties.
13.15 IX latviešu dziesmu svētki Toronto.
14.00 "Es ticu...".
14.30 H.Gulbis. "Olivers". Latvijas Nacionālā teātra izrāde.
17.00 Mākslas filma "Platmale".
18.25 "Ejam meklēt". Nicgale.
19.10 "Freda Raimonda dziesmas un operēšu melodijas".
20.00 "Panorāma".
20.35 "Miedzīņš nāk...".
20.50 Ziņas (krievu val.).
21.00 Mākslas filma "Maestro".
22.00 A.Kristī "Slepkavība Stailzā". 2. un 3.daļa.

Tie, kas atgriežas

Cinka zārkā viņš neatgriezās. Pasargāja Dievs. Nesešos arī katras mātes sirdi stindzinošs stāstījums par to, kā no veselīga, garīgā ziņā normāli attīstīta puīša pēc pusgada vai ilgāka laika pavadīšanas armijā, kuru, lai nesajauktu ar citām, vēl jo - projām apzīmējam ar vārdu „padomju“, mājās atgriežas sakropļots ķermenis. Ar „dienēšanas“ cinisma un zvērsmas apstākļos sekām - sakropļotu arī garīgo pasauli. Viņš vēl paspēja laikā. Kad varbūt vēl tikai zemapziņā nojauta, - augstākminētās atgriešanās iespējamība pastāv, vēl vairāk - ik ar „nodienēto“ dienu sāk pārvērsties realitātē.

Viņu gluži saprotamu iemeslu dēļ nosauksim nevis istajā vārdā un uzvārdā, bet, piemēram, par Kolu. Visas tālākās ziņas būs pilnīgi patiesas.

Līvānu iedzīvotājs. Dzimis 1972.gadā. Pēc tautības krievs. 1990.gadā iesaukts PSRS Bruņotajos Spēkos. Pēc 13 mēnešiem derzētāji „nepanesamu dienesta apstākļu dēļ“, kā rakstīts paskaidrojumā Latvijas Republikas alternatīvā dienesta komisijai.

Ar Kolu runājamies jau pēc rajona alternatīvā dienesta komisijas sēdes, uz kuriem viņš bija sūtīts no Rīgas. Komisija pieņēma lēmumu iesaukt viņu alternatīvajā dienestā. Līdz ar to kādai melnai lappusei savā dzīvē puīšis varēja pielikt punktu un pāršķirt nakošo. Bet vai izdzīst no atmiņas?

Koļa sēdēja pretī mierīgs. Vienīgi skatienā kaut kā dzīšs un smags nogurums. Un lielākajai daļai no mums nekad to nesaprast, kā jūtas zaldāts, kurš pasaka - viss, un ar nakošo soli jau aiziet prom, pavisam prom, ar to pašu brīdi milzīgās PSRS teritorijā kļūdamas par meklējamu, vajājamu noziedznieku, apzinādamies, ka kuru katru brīdi var tikt sagūstīts, un zināms par sekām.

No Marneulas Gruzijā līdz Tbilisi, tālāk līdz Maskavai, tālāk līdz Rīgai. Četras dienas ceļā, armijas formā un faktiski bez līdzekļiem. Un nezināms - vai izdosies? Un tikai tad, kad Rīgā telefonā klausulē izdzirda māšas balsi, radās pirmā cerība, ka ir izdevies. Tūlīt sagādātais civilapģērbs sasprindzinājumu jau gandrīz noņēma. Bet joprojām, kad priāts nav nodarbināts ar ko citu, viņš atkal un atkal brauc no Marneulas uz Latviju... Un laikam vēl ilgi nespēs aizmirst šo ceļu.

- „Ģedovščinas“ laiks mums pagāja Kijevā, - saka Koļa. - Bija grūti, pat ļoti. Izturēju.

Nedēļas izdevumā „Čas pik“ publicētas ārsta psihiatra Iļjas Gūtmaņa pārdomas par sešu gadu pieredzi jauniesaucamo medicīniskās apskates komisijā vienā no Ļeņingradas kara komissariātiem. Viena gada laikā PSRS karaspēkā iet bojā 4 tūkstoši karavīru, raksta ārsts Gūtmanis un piebilst, ka noziegumu skaits pēmgad palielinājies par 14,5 procentiem, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tāpēc šie 4 tūkstoši nepavisam vairs nebūs precīzs rādītājs, kad noslēgsies 1991.gads. Katrs piektais puīšis no šo bojāgājušo skaita ir beidzis savu mūžu pašnāvībā.

«Baltijskoje vremja» ID

Viņš saņēma zobus, un es redzu, ka vairāk puīšis nerunās. Tas bijis karavīru starpā, bet ar praprorščikiem varējies saprasties.

Kad nokļuva Mameulā, ar pārsteigumu uzzināja, kā ir, kad sit komandieris. Majors Titorenko dūres nežēloja. Ne tā skrēja, ne tā paskatījās, ne tā stāvēja vai gāja. Ar dūri sejā vai krūtīs. „Kozjol, podlec, sviņa!“... Tie bija vārdi karavīru uzrunai.

Pēc kāda kazaha piekaušanas puīši uzrakstīja ziņojumu apakšpulkvedim. Majoram it kā iedeva, it kā neiedeva, it kā solīja rājienu. Tas tā - baumu līmenī. Oficiālu atbildi puīši nesapņēma. Toties par uzdrīkstēšanos stāties pretī majora iedibinātajai „kārtībai“ ātri vien sekoja sods - pārceļšana uz citu daļu kalnos, par kuru puīši bija jau dzirdējuši ne mazums drūmu nostāstu un draudu. Ar to nereti baidīja arī paši komandieri, sak, neklausīsi, nokļūsi uz...

Koļa atteicās braukt, arī tādēļ, ka viņa Kijevā iegūtā specialitātē (radiomehānikas radiolokatoru sistēmas stacijā) darba nebija. Šajā laikā viņš bija arī jau uzrakstījis lūgumu pārceļties viņu dienēt Latvijā.

- Tur tu būsi otrās šķiras cilvēks, - draudēja majors.

- Šeit es neesmu pat otrās šķiras, - aizbildinājās Koļa. Bet kam spēks, tam vara, un Koļa jau bija ietupināts astoņu dienu arestā. Aresta telpas papīros reģistrētas nebija, neskaitījās, un, ja neskaitās, tad ne pēc kādas grāmatvedības nevar paredzēt šeit ieslodzītajiem produktus ēšanai un dzeršanai.

- Nedot ēdienu, nedzirdīt un uz tualeti nelaist, - ik dienas, pagodinot ar vizīti ieslodzītos, pavēlēja majors. Un no ēdnicas nenesa jau arī. Vienīgi sagādājās, ka sardzē bija cilvēki šī vārda tiešajā nozīmē un dalījās ēdienā ar arestētajiem. Viņi bija deviņi. Apmēram trīs reizes trīs metrus nelielā būceni. Kad gulēja, visi uz sāniem. Stāvēt galva atdūrās jumtā, kura skārds 45 grādu Gruzijas karstumu vēl pavairoja un burtiski smacēja ie-

slodzītos. Koļa te pavādīja 17 dien-naktis. Kad beidzot tika laukā, no necilvēcīgajiem apstākļiem uzdeva veselība. Rotas komandierim parādīja ārsta izdotu izziņu, ar kuru uz trim dienām bija atbrīvots no darba. Bet no blāvena kļuva skaidrs, ka iet vai neiet strādāt izlems viņš, rotas komandieris, un, lai kļūtu skaidrāks, trieca sejā ar jostas sprādzi.

Koļa jau bija iesniedzis otro lūgumu, šoreiz citam priekšniecības pārstāvim, ļaut dienēt Latvijā un klusībā pa jokam nožēloja, kāpēc gan viņš nav gruzīns, - bija saklausījies, kā daudzi vietējie mēdz dienēt. Viņi skaitoties karaspēka daļā, pa reizei arī atradoties, bet lielāko tiesu pavadot mājās. Viņu vietā dienot nauda, - par katru prombūtnes dienu jāmaksā, protams, neoficiāli, desmitnieks. Vārdu sakot, gadā - 3600 rubļu.

Bet konflikts samīzta, un arī atrisinājums tam, acimredzot, būtu sekojis traģisks.

- Es nezinu, ko es būtu izdarījis, bet vairs nebūtu jāvisi sevi midīt, - Koļa to saka lēni.

Varbūt mātes mūžam nemierīgā sirds negulētājās naktīs, kad no dēla pārstāja pienākt vēstules (no Kijevas viņš rakstīja regulāri) sūti ja kādu ziņu un apskaidroja dēlam prātu. Viņš devās ceļā. Tālāko jūs jau zināt. Tā kā alternatīvajā dienestā jādien trīs gadi, bet Koļa jau nomocījis 13 mēnešus aktīvajā karadienstā, viņam vēl paliek 23 mēneši.

- Kāpēc jūs neizvēlējāties alternatīvo dienestu pašā sākumā? - pavaičāju puīšim.

- Jā, tāda doma man bija, arī vairākiem citiem puīšiem, - teica Koļa, - bet komisārs Preiļu kara komisariātā mūs „apstrādāja“, baidīja ar tā nestabilitāti, ar to, ka arī pēc tā vēl nāksies dienēt aktīvajā dienestā.

- Vai tagad jums tas nešķiet nestabils?

Koļa skumji smaida.

L.Sila

Rokām lai liels būtu spēks,
Droši kad jāpaveic darbs.
S.Kaldupe
Sirsniņi sveicam PĒTERA MALĪNAS VADĪTO PREIĻU SCO BRIGĀDI
profesijas svētkos!
Niedru skolas kolektīvs

Neko nevar skaidri zināt

- Mācies, bērns, mācies, - cik vien sevi atceros, tā redzu vecāku cilājām grāmatas un mani pie tām mudinot.

- Mācies! - vecmāte viņa vārdu pasūprīnāšanai pakrata žagaru buntī un izglītības lielo nozīmi pierāda ar piemēru no pašas tuvākās apkārtnes:

- Gudram tejam divas mātes. (Mūsdienā lasītājam saprašānai - , proti, gudrs tejs pamanās pazīst pienu no divām govīm.)

- Mācīties, mācīties un vēlreiz mācīties, - skolotāja brēca, kratot sarkani sašvīkātās burtnīcas manā deguna priekšā.

- Gan tevi vēders iemācīs domāt! - visu noieto ceļu uz zināšanu kalngaliem rezumēja skolas direktors, pasniegdamis apliecinību par viņa mācību iestādes pa-

beigšanu.
Vot! Zelta vārdi! Pēdējā laikā sevi bieži vien pieķeru tādos brīžos, kad vēders māca domāt. Bet ko tu, cilvēciņ, izdomāsi, ja prātiņa un zināšanu nav. Šorīt pat, domāju atkal. Saku rēķināt, cik bieži pēdējā laikā rītos nikāju no veikala uz veikalu cerībā nopirkt biezeņu. Vai nu nav bijis pavisam, vai tik maz, ka izķerts vienā momentā, vai kur palicis, kas to lai zina. Bet nav un viss. Atceros, pirms nedēļām divām dzīvesbiedrs divas paciņas no Daugavpils atveda, tad bērniem kā balvu sadalīju. Par paklausību.

Lūk, agrofimā „Turība“ gan ir gudri ļaudis. Prot no piena taisīt kandžu. Naudīņa ripo skanēdama. Par biezeņu nekad tik daudz neiegūtu. Nu, nav jau procedūra tik vienkārša, nav jau tā, ka kandžas aparātā liesi pienu, bet otrā galā grādīgais tecēs. Viss notiek sarežģītā tehnoloģiskā procesā. No pie-

na, cukura kā galvenajām izejvielām glītā ceļā, pareizā tehnoloģiskā procesā vispirms top produkts, ko sauc par šerbetu un kas pēc tam aizceļo uz veikaliem. Tikai bezgala liels ideālists var iedomāties, ka šī šerbeta tonnas, laizīdamies un sajūsmā dvesdami, notiesā mūsu bērniņi vai vecas māmiņas, pie tējas piekozdams! Toties tikai retais nebūs dzirdējis, kā no šī šerbeta brūvē kandžu, un tikai galīgs vientiesis nesapratīs, kādam nolūkam piroņģi to pērk pa pieciem, septiņiem kilogramiem.

- Bet cena! - kāds naivumā iesauksies.

- Ko tu, - augstprātīgi nolūkojās uz mani kāds šerbetkandžas speciālists, kad es viņam par to apjautājos. - Vienalga gala iznākumā ir lētāk, nekā pirkt špabi.

No šerbeta ļaudis prot arī citu dzērienu brūvēt. Par alu to nenosauks, bet reibumu dod. Smejas, - taikus no vīrpusē varot nosmelt, ko uzkost ar maizi.

Es, protams, pie sevis domāju, ka labāk būtu to cukuru uzreiz atdot kandžas brūvētājiem, bet pienu pārvērst, piemēram, biezeņiem. Bet to tikai tāds nemācītais cilvēciņš kā es var iedomāties. Tāpat pa laikam pie sevis prātoju, kāpēc saimniecībās (kolektīvajās vai individuālajās) tik daudz noņemtas ar to piena mocīšanu - vadā no fermas uz fermu un tad uz siera rūpnīcu, lai beidzot tas tiktu pārvērstis pelēcīgos klučos ar skaļu vārdu „Baltijas siers“, kurš garšo tā, kā pircējam rokas pēc tā pastiepijas tikai galīgi tukšā veikalā. Vai laukos vairs biezeņu gatavot nemāk? Un par saldenu, drupainu, baltu mirdzošu produktu paprasīt pienācīgu cenu.

Bet... Neko nevar skaidri zināt...

L.Pazarīte

REPUBLIKĀNISKAJAM PROJEKTĒŠANAS UN MĀJU CELTIECĪBAS TRESTAM steidzami vajadzīgi

darbam Līvānu SPMK šādi strādnieki:

mūmieki (alga pēc izpeļņas, ne mazāka par 700 rbļ.),

virpotājs (alga 500 rbļ.).

Pieteikties Līvānos, Celtniecības ielā 2, kadru daļā.

Tālruni 44693, 43372.

Pārdod

slaucamu govī Kastīrē.
Stupāne. Tālrunis 65027;

dzīvojamo māju Preiļu pagasta
Ličas, Brīvības ielā 11;

govī. Vaivods Kastīrē. Tālrunis
22859;

govī. Tālrunis 65114.

Maina

vienistabas dzīvokli Aizkrauklē
pret līdzvērtīgu Preiļos. Izziņas
pa tālruni 22750;

četrstābu dzīvokli ar ērtībām
pret diviem divstābu. Zvanīt
21446;

piecstābu dzīvokli pret trīsstābu
un vienistabas dzīvokļiem, visi
ar ērtībām. Tālrunis 42378.

Tu aizgāji pēkšņi,
Vienā mirkli pārvilki svītru visam
Darbam, draudzībai un dzīvei.

Esam kopā ar Lidiju un meitīnām
viņu lielajās bēdās, VIRU un TĒTI
pārāgri smiltainē guldot.

Darba biedri

Te nu jūs esat darbi un steiga, -
Pēkšņi beigas...un nu ir gana.

L.Bridaka

Izsakām dziļu līdzjutību Jānim
Ozoliņam, TĒVU smiltajā pavadot.

Līvānu eksperimentālās
bioķīmiskās rūpnīcas kolektīvs

Piekūst rokas, piekūst kājas,
Ilgu mūžu staigājot,
Klusi nolīkst sirmā galva,
Mūža miegā aizmiegot.

T.dz.

Izsakām līdzjutību piederīgajiem
sakarā ar HELENAS ALOIZA m.

VAIVODES nāvi.

Kolhoza „Rožupe“ kolektīvs

Aizteceja mans mūzin(i)s
Kā dzīparu kamoliņš;
Te saliku savas dienas -
Ir ballās, nebaltās.

T.dz.

Skumju brīdī esam kopā ar Minnas
Grīgasas piederīgajiem, VIŅU smiltajā
izvadot.

Kolhoza „Dzintars“ kolektīvs

Izsakām līdzjutību Zinaidai, Sergejam
un Intai Petroviem, MĀMIŅU un
VECMĀMIŅU smiltajā pavadot.

Mājas kaimiņi

Hei, jaunieši!

Studenti un visi pārējie
Preiļos, Līvānos un citur
rajonā!

Vai mums visiem nederētu
vēl vasarā salasīties kopā? Var-
būt uztaisīsim vienu rīktīgu
saietu, lai redzētu - cik gan
mūsu vispār ir? Lai pa-
tērētu. Varbūt lai sadziedātos
un sadancotā? Varbūt tālka ir
tīesi tas, kas vajadzīgs, lai mēs
lepazītos? Dzird jēšam, ka Lat-
vijas atdzimšanai trūkst gaistu
prātu, varbūt mūzejie var to
līdzēt! Padomāsim.

Ja jums ir kāda ideja vai
vienkārši vēlēme sanākt kopā,
zvaniet 21277 vakaros Jolantai.

Tikai zīģi - drīz taču
1.septembrī!

Mērķis - Eiropas čempionāts

Kā jau varēja paredzēt, karatē -
šotokan attīstības entuziastiem vasaras
atvaļinājumu periodā atpūsties neiz-
dosies. Strauji rit organizatoriskais
darbs, kas saistīts ar jaunās federācijas
veidošanu. Ja arī sportistu lielākā daļa
tomēr ir palaista brīvdienās un trenējas
pēc individuālajiem plāniem, tad in-
struktoriem un treneriem līdz atpūtai
vēl tālu.

No 1. līdz 4.augustam Polijas pil-
setā Šćecinā notika karatē - šotokan
starptautiskais seminārs, kuru vadīja
sestā dana īpašnieks Bigetto kungs no
Itālijas un Polijas Republikas karatē
federācijas prezidents, ceturtā dana
īpašnieks Vaclavs Antopaks. Seminārā
piedalījās sportisti no Polijas, Vācijas,
Itālijas, Lietuvas, Latvijas un Mas-
kavas.

Mūsu republiku pārstāvēja Latvijas
karatē - šotokan federācijas prezidents
Andrejs Komars, instruktors no Dau-
gavpils Anatolijs Narajevs, kā arī šī

raksta autors. Pēdējā semināra dienā
notika atestācijas eksāmens, kuru dau-
dži neizturēja gan pašu sagatavotības,
gan instruktoru augstu prasību dēļ.
Tomēr mūsu republikas pārstāvji
veiksmīgi izgāja atestēšanu un per-
sonīgi saņēma atzinību no Bigetto
kungu. Gribētos pateikties mācību un
ražošanas uzņēmuma „Jaunaglona“
vadībai par atsaucību un iespēju ieda-
līt braucienam uz semināru mikro-
autobusu „Latvija“.

Karatē mūsu rajonā ieņem stipras
pozīcijas. No 8. līdz 18.augustam uz
Jaunaglonas lauksaimniecības skolas
bāzes organizēta starptautiska sporta
nometne, kurā vienkopus dzīvos un
trenēsies karatisti no Latvijas, Lietuvas
un Polijas.

Šī atbildīgā darba galarezultāts -
Latvijas karatē - šotokan sportistu līdz-
dalība Eiropas čempionātā, kurš notiks
šā gada beigās somu pilsetā Tamperē.
I.Komars